

SF
Z-17
(1,58)321-323Sv

Finnland/Schulministerium

Finnlands Gesetzessammlung
Nr. 321-323

1958 Helsinki

Volksschulgesetzesvorlage

in swedischer Sprache

Georg-Eckert-Institut BS78

1 235 393 0

SF

Z-17(1,58)321-323 Sv

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1958

N:o 321—323

Innehåll: N:o 321. Folkskolförordning, sid. 721. — N:o 322. Förordning om tjänsteinnehavarnas inom folkskoleväsendet avlöning och pensioner, sid. 757. — N:o 323. Förordning angående ändring av förordningen om lärdomsskolornas läroplaner, sid. 765.

N:o 321.

Folkskolförordning

Given i Nådendal den 23 juli 1958.

På föredragning av undervisningsministern stadgas i stöd av 91 § folkskollagen den 1 juli 1957 (247/57):

1 kap.

Om folkskolan i allmänhet.

1 §.

Den undervisning och uppfostran, som skall meddelas i folkskolan, bör ordnas så, att skolan fyller den uppgift, som i folkskollagen ålagts densamma.

Undervisningen i folkskolan är offentlig. Skolföreståndare må dock för ordningens bevarande inskränka tillträdet för åhörande av undervisningen.

2 §.

Angående den tidpunkt, då läsårets arbete begynner, böra barnens föräldrar på åtgärd av folkskolans direktion minst två veckor tidigare underrättas på sätt, som befinnes lämpligt. Ett tillkännagivande bör för sagda tid även anslås på skolans ytterdörr eller på särskild anslagstavla. Har kommunen föreskrivit, att barn från främmande distrikt äger rätt att besöka skola inom distriktet, skall meddelande om begynnelsestidpunkten skriftligen tillställas barnets målsman.

3 §.

När i skola med en lärare eleverna i det fall, som omförmäls i 4 § 2 mom. folkskollagen, undervisas i två grupper, börjar läsårets arbete i början av augusti och slutar den 15 juni eller i händelse denna dag är en söndag eller högtidsdag, närmast föregående vardag.

Inom skoldistrikt, där eleverna ha långa eller annars svårframkomliga vägar till skolan eller där vattendragens tillfrysnings- och islossningsperioder utgöra hinder för anordnande av oavbruten skolgång, må arbetet i de lägre klasserna eller i hela skolan påbörjas i augusti och avslutas i juni.

Medborgarskolans arbete kan under hösten, i händelse dess elever eller majoriteten av dem behövas såsom hjälp för utförande av lantbruks- eller andra till befolkningens ordinarie näringsfång hörande brådskande arbeten, medelst folkskoldirektionens beslut avbrytas för högst tolv skolarbetsdagar. De förlorade arbetsdagarna böra härvid ersättas så som ovan i 2 mom. är stadgat.

4 §.

Såsom skolarbetsdag anses med arbetsordningen överensstämmande dag med fullt antal timmar samt terminernas avslutningsdagar. I händelse arbetsdag av tvingande skäl avbrytes, må de återstående timmarna hållas senare, dock så, att icke elevernas arbetsdagar på den grund förlängas utöver sex timmar.

Såsom arbetsdag anses icke arbetstiden vid sommarkoloni och icke heller annan sommarverksamhet för eleverna.

5 §.

Utöver sommarferie hålles inom folkskolan en julferie, vilken omfattar minst tolv dagar samt en påskferie om fem dagar.

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
Schulbuchbibliothek

84/7243

Under läsåret skola minst tio lovdagar givas. De böra under arbetsperioden i allmänhet fördelas på samma dagar inom skolans samtliga klasser och i allmänhet omedelbart före eller efter söndag eller högtidsdag, dock minst tre i följd under vårterminens skidsäsong.

Under skoldag, som följer på ferie eller lovdag, hållas i allmänhet icke förhör över hemuppgifter och icke heller prov.

6 §.

Då skolarbetet till följd av epidemi eller av annan övermäktig orsak varit avbrutet eller begynt senare än den tidpunkt, som stadgats, skola de förlorade arbetsdagarna ersättas genom att antalet lovdagar i skälig omfattning inskränkes och, i händelse detta icke är nog, genom att tiden för läsårets undervisning förlänges, dock med högst sex arbetsdagar.

7 §.

Dagens arbete inledes med en kort begynnelseandakt. Därefter följa skollektionerna, vilka pågå i sextio minuter. Av lektionerna användas minst fyrtiofem minuter till sådan undervisning, som överensstämmer med arbetsordningen, och minst tio minuter till rast. Matrast bör omfatta åtminstone tjugofem minuter. Då vid praktisk arbetsundervisning, exkursion eller av annan orsak rast icke är ändamålsenlig, bör i stället för sådan pauser i arbetet vid lämpliga tillfällen ordnas för enskilda elever eller grupper, men arbetsdagen må icke förkortas.

Utöver skolans dagliga arbetstid må för elevernas räkning inrättas frivilliga klubbar, vilka främja skolans arbete.

8 §.

Då höstterminens arbetstid slutar, hålles en julfest och i slutet av vårterminens arbetstid en utställning av elevarbeten och en avslutning av läsåret.

Under allmänna flaggningsdagar och under skolans egna högtidsdagar bör skolan flagga.

9 §.

Finnas vid egentlig folkskola, hjälpskola eller medborgarskola elever med lapska såsom modersmål, bör i mån av behov och möjlighet dessa elever meddelas muntlig undervisning på deras modersmål.

10 §.

Vid undervisningen användas av skolstyrelsen godkända läroböcker. Dock må vid medborgarskola, hjälpskola och andra specialklasser med folkskolinspektors begivande även andra lämpliga böcker användas såsom läroböcker, i händelse för ändamålet tjänlig, av skolstyrelsen godkänd lärobok icke finnes.

11 §.

Vid undervisningen skall följas en enligt av skolstyrelsen fastställt formulär uppgjord undervisningsplan, vari skolarbetets allmänna organisation, läroämnen, lärokurser samt läroböcker bestämmas. Till undervisningsplanen hör såsom en särskild del en årsplan, som skall utarbetas för varje år och vari skolans arbetstid, arbetsordningen för varje klass och varje lärare, arbetsordningen för studie- och klubbverksamheten för de unga, som avslutat sin skolgång, undervisningsgrupperna, klassföreståndarna, i den mån sådana erfordras, samt den arbetsmängd, som bör utföras av lärare, timlärare och arbetshandledare, beräknad i veckotimmar, bestämmas.

Hava lärarna inom en kommun vid av folkskolnämnden sammankallat sammanträde väckt förslag beträffande de läroböcker, som skola användas, bör detta förslag beaktas i undervisningsplanen, såvida icke särskilt skäl till avvikelse därifrån föreligger.

12 §.

Undervisningsplanen uppgöres av skolans föreståndare i samråd med de övriga lärarna och skolans föreståndare underställer densamma direktionen för godkännande. Direktionen äger befogenhet att i förslaget göra de ändringar, vilka anses erforderliga, varefter planen, utom till den del den berör mellanskolan, bör underställas folkskolinspektorn för fastställelse. I händelse inspektorn icke anser sig kunna fastställa den, bör han återremittera den för förnyad behandling med bifogande av erforderliga direktiv. I händelse folkskolinspektor icke heller fastställer den nya planen, skall han underställa skolstyrelsen ärendet för avgörande.

Folkskolinspektor äger, då han fastställer den till undervisningsplanen anknutna årsplanen, befogenhet att utan att återremittera den för ny beredning, i densamma göra de ändringar gällande stadganden och bestämmelser förutsätta.

Vad ovan stadgats om utarbetande och fastställelse av undervisningsplan, skall lända till efterrättelse även då fastställd undervisningsplan ändras. Anser skolstyrelsen, att undervisningsplan bör ändras, är direktionen pliktig att inom fyra månader efter det den erhållit del av skolstyrelsens beslut underställa folkskolinspektor en ny plan för fastställelse.

13 §.

I reglemente för folkskola i stad och köping må bestämmas, att inom parallella skolformer med samma språk inom kommunen helt eller delvis skall efterlevas samma undervisningsplan, vars årsplan dock skall utarbetas skilt för sig för varje skola. Härvid bör i reglementet även bestämmas, i vilken ordning undervisningsplanen skall utarbetas. Beträffande godkännande och fastställelse gäller vad som ovan i 12 § stadgats.

14 §.

Mellanskolas undervisningsplan och dess årsplan bör underställas skolstyrelsen för fastställelse. Därest skolstyrelsen icke anser sig kunna fastställa den, bör den jämte erforderliga direktiv återremitteras till direktionen, vilken bör upptaga ärendet till förnyad behandling. I händelse skolstyrelsen icke heller godkänner den av direktionen uppgjorda nya planen, äger den befogenhet att däri göra de ändringar den anser erforderliga. För fastställelse avsedd plan bör direktionen tillställa folkskolinspektor, vilken äger avgiva sitt utlåtande i saken och därjämte insända plan och årsanmälan om läroplanen till skolstyrelsen för omprövning.

15 §.

För ordningens upprätthållande i skola och elevhem må lärarkår efter att i fråga om elevhem hava hört elevhemsföreståndaren, utfärda ordningsregler, vilka skola bringas till direktionens kännedom. I händelse direktionen önskar fatta beslut om dessa ordningsregler, bör ärendet behandlas i den ordning, enligt vilken undervisningsplan utarbetas.

16 §.

Har elevs målsman, som önskar, att eleven med stöd av 8 § religionsfrihetslagen (267/22) skall befrias från den allmänna religionsundervisningen i skolan, därom enligt

6 § verkställighetsförordningen till sagda lag (334/22) gjort anmälan hos skolans föreståndare, äger denne om saken underrätta direktionen, vilken bör befria eleven från sagda undervisning.

Önskar målsman bereda elev, som befriats från skolans allmänna religionsundervisning, en med hans troslära överensstämmande religionsundervisning, bör han därom skriftligen anhålla hos direktionen, vilken, i händelse kravet är grundat i lag, äger bereda eleven en med hans troslära överensstämmande undervisning.

Önskar registrerat trossamfund anordna en med sin troslära överensstämmande religionsundervisning för en från skolans allmänna religionsundervisning befriad elevminoritet, bör det utverka skolstyrelsens bifall till anordnandet av sådan undervisning och av undervisningsplanen.

I 7 § 3 mom. folkskollagen avsedd undervisning i religionshistoria och sedelära för fem eller flere elever, vilka äro befriade från den allmänna religionsundervisningen i skolan och som icke kunna visa, att de ej heller utom skolan erhålla med sin troslära överensstämmande religionsundervisning, skall meddelas minst under en tid, som motsvarar en veckotimme.

2 kap.

Egentlig folkskola.

17 §.

Eleverna i egentlig folkskolas första klass erhålla undervisning under 20—24, i andra klassen under 24—26, i tredje klassen under 28—30, i fjärde klassen under 30 och eleverna i de därnäst högre klasserna under 30—32 timmar i veckan.

Undervisas i fjärde eller högre klass frivilligt ämne, må klassens antal timmar i veckan med två överstiga det i 1 mom. stadgade antalet.

18 §.

Omfattar grupp, som skall undervisas gemensamt och till vilken hör elever i första eller andra årsklassen, minst tjugofem elever, må gruppen vid undervisning i modersmålet och i räkning under sammanlagt tre timmar i veckan delas i två delar, som skola undervisas skilt för sig.

Undervisningsgrupp i handarbete må i allmänhet icke omfatta flere än tjugo elever.

Då gossar och flickor skilt för sig undervisas i handarbete samt i gymnastik och idrott, böra elever av samma kön, vilka annars tillhöra olika undervisningsgrupper, sammanföras inom samma undervisningsgrupp i den utsträckning, som de i lagen och ovan i denna paragraf upptagna stadgandena det tillåta. Härvid få dock icke elever av första eller andra årsklassen i allmänhet sammanföras i samma grupp som elever av fjärde eller högre årsklasser, och elever av samma kön inom samma årsklass, ej heller i allmänhet hänföras till olika undervisningsgrupper.

19 §.

Finnes det ändamålsenligt att i folkskola med två lärare, där en medborgarskola anknutits till den högre undervisningsgruppen, sammanföra de fyra lägsta årsklasserna i samma undervisningsgrupp eller att till följd av gles bebyggelse, besvärliga skolresor eller andra exceptionella orsaker vid folkskola med en lärare inrätta endast de två, tre eller fyra lägsta årsklasserna, må skolstyrelsen därtill bevilja tillstånd. Ifall härvid fyra årsklasser undervisas gemensamt, må elevantalet icke överstiga femton.

20 §.

Finnas vid folkskola med en lärare, vilken omfattar sju eller, medborgarskolans elever inberäknade, åtta årsklasser, sammanlagt högst femton elever, må samtliga årsklasser undervisas gemensamt. I annat fall böra eleverna i de två eller tre lägsta klasserna undervisas skilt för sig fyra veckor under hösten och två under våren samt dessutom erforderlig tid under en arbetsdag i veckan under annan del av arbetsperioden. Den återstående arbetstiden användes för undervisning av de högre klasserna skilt för sig.

21 §.

Finnas vid egentlig folkskola i 54 § 2 mom. avsedda speciallärare, bör undervisningsarbetet sålunda fördelas mellan lärarna, att minst hälften av varje elevs lektioner handhavas av samma lärare.

3 kap.

Medborgarskolan.

22 §.

Medborgarskolan bör nära anknyta till näringslivet och i samråd med vederbörande

myndigheter hjälpa eleverna att inom detta välja sin uppgift samt skapa en grund för den egentliga yrkesundervisningen. Över elevernas böjelser, färdigheter och intressen böra för underlättande av vägledningen vid yrkesval i enlighet med av skolstyrelsen givna anvisningar göras på iakttagande av eleverna baserade fortlöpande anteckningar.

Undervisningen inom medborgarskolan bör vara mångsidig och ägnad att öka förutsättningarna för yrkesvalet. Enligt behoven inom befolkningens näringsliv samt elevernas böjelser och intressen må huvudvikten inom undervisningen vid medborgarskolan läggas närmast inom området för någon eller några grupper av näringar.

23 §.

De läroämnen, i vilka undervisning kontinuerligt bör meddelas inom medborgarskolan, böra bestämmas i folkskolas reglemente. Beträffande övriga läroämnen beslutes i läroplanen.

24 §.

I medborgarskola erhålla eleverna undervisning under 30—36 timmar i veckan.

Elevs arbetsdag må i allmänhet icke omfatta mera än sex lektioner.

25 §.

I handarbete samt vid arbetsövningar i huslig ekonomi och övriga praktiska ämnen undervisas högst tjugo elever gemensamt.

I gymnastik och idrott skola gossar och flickor undervisas skilt för sig.

I handarbete samt vid arbetsövningar i huslig ekonomi och övriga praktiska ämnen ävensom i gymnastik och idrott skola elever av samma kön, vilka annars tillhöra olika undervisningsgrupper, sammanföras i samma undervisningsgrupp i den omfattning, som de i folkskollagen och i denna förordning ingående stadgandena om undervisningsgruppernas storlek tillåta. Härvid få dock icke elever i efter varandra följande klasser sammanföras i samma undervisningsgrupp i händelse det till följd av sammanslagningen bleve nödvändigt att temporärt ordna undervisningen i form av kurser med växelläsning, och till samma årsklass hörande elever av samma kön få i allmänhet icke hänföras till olika undervisningsgrupper.

26 §.

I avlägsna trakter eller under exceptiöna förhållanden må medborgarskola, jämlikt vad som i 19 och 20 §§ stadgats, inrättas i form av undervisning av praktisk natur, vilken meddelas i anslutning till den högre undervisningsgruppen vid egentlig folkskola, varvid en tillräcklig del av lärotiden användes för läroämnen, vilka på ett centralt sätt höra samman med ortens näringsliv, religion och religionshistoria, samhällslära, modersmålet och litteratur, handarbete samt huslig ekonomi och barnavård.

Då elevantalet är litet och andra hinder icke heller möta, må medborgarskolas elever även annars sammanföras med elever i egentlig folkskola till en grupp, som samfällt undervisas i handarbete, gymnastik och idrott samt sång.

4 kap.

Hjälpskola och annan specialundervisning.

27 §.

Hjälpskola är en folkskola, i vilken undervisning meddelas åt i sin andliga utveckling efterblivna och lindrigt svagsinta barn.

28 §.

Hjälpskola omfattar åtta årsklasser. Till hjälpskola överflyttar direktionen med folkskolinspektörs begivande elev, som icke ådagalagt framsteg i egentlig folkskola och som i fråga om sin andliga utveckling konstaterats vara efterbliven eller lindrigt svagsint. Överflyttning må icke företagas utan överläggning med elevens målsman.

Till hjälpskola må överflyttas elev, vilken dessförinnan under minst ett läsår besökt egentlig folkskola. På särskilda skäl kan i hjälpskola intagas elev, som icke besökt egentlig folkskola under ett år.

29 §.

I hjälpskola må icke flera än femton elever undervisas tillsammans. I händelse inom grupp, som skall undervisas tillsammans, finnas elever från flera än fyra årsklasser, må elevantalet icke överstiga tio. Skolstyrelsen må dock av särskild orsak giva tillstånd till gemensam undervisning också för större grupper.

30 §.

I hjälpskolas första klass omfattar undervisningen 20—24 veckotimmar, i andra klassen 24—26, i tredje 26—28, i fjärde 28—30 och i högre klasser 30—32 veckotimmar.

31 §.

Elev i hjälpskola, som ådagalägger tillräckliga framsteg, må av direktionen med folkskolinspektörs begivande flyttas tillbaka till egentlig folkskola eller medborgarskola i en klass, som motsvarar hans utveckling.

32 §.

I hjälpskola meddelas undervisning i samma ämnen som i egentlig folkskola och medborgarskola, dock med lämpande av deras lärokurser efter vad en framgångsrik undervisning kräver.

I hjälpskolas högre klasser bör undervisningen gå ut på att förbereda eleverna för det praktiska livet.

I hjälpskola skall särskild uppmärksamhet fästas vid uppfostran och uppmuntran av eleverna samt vid väckande av självtillit ävensom vid undervisning beträffande renlighet, snygghet och gott uppförande.

33 §.

Hjälpskola bör i mån av möjlighet särskilt vårda sig om sina tidigare elever och giva sitt stöd åt deras strävanden att skapa sig en plats i samhället såsom nyttiga medlemmar av detta.

34 §.

I kommun, där hjälpskola finnes, må finnas en eller flera observationsklasser för särpräglade elever.

Elevgrupp, som skall undervisas gemensamt i observationsklass, må icke omfatta flera än tio elever.

Till observationsklass överflyttar direktion med folkskolinspektörs begivande elev, vilken utan framgång besökt egentlig folkskola, men vilken det icke är skäl att överflytta till hjälpskola eller till annan till buds stående specialskola.

Vid observationsklasserna iakttages för egentlig folkskola och medborgarskola gällande undervisningsplan och indelning av lektionerna.

35 §.

Kommun, vilken önskar inrätta sådan hjälpskola, vilken den enligt lag icke är plik-

tig att upprätthålla, eller i 14 § folkskolagen avsedd specialskola eller -klass eller ovan i 34 § avsedd observationsklass, bör erhålla skolstyrelsens tillstånd till inrättandet. Detsamma gäller beträffande antagande av speciallärare till att meddela undervisning åt särpräglade elever i egentlig folkskola eller medborgarskola.

Beträffande läroinrättningar för blinda och döva och om ordnandet av den undervisning, som skall meddelas vid dem, stadgas särskilt.

5 kap.

Mellanskola.

36 §.

Statsrådet må bevilja tillstånd till inrättande av till folkskola hörande mellanskola i kommun, som är fattig och avses belägen, i händelse skolan är behöflig för det kontinuerliga bildningsbehovet på orten. Tillstånd att inrätta dylik skola må undantagsvis beviljas även annan kommun, därest läroverk icke tidigare finnes och behovet av mellanskola är synnerligen stort, såvida statsrådet prövar, att skolan genom viktig experimentverksamhet på undervisningens och uppfostrens område kan vara rikets undervisningsväsen till särskild nytta.

Ansökan rörande inrättande av mellanskola bör tillställas folkskolinspektor före den 1 februari det år, då skolan är avsedd att öppnas i början av höstterminen. Till ansökan bör fogas utredning över de lokaliteter, som skola överlämnas till skolans disposition, jämte planritningar och måttuppgifter samt över skolans sannolika elevantal, skilt för sig beträffande dem, som inträda i den lägsta klassen, samt, i händelse skolan är avsedd att vara en experimentskola, detaljerad utredning angående experimentverksamhetens art och omfattning.

Folkskolinspektor äger ofördröjligen insända ansökan jämte utlåtanden till skolstyrelsen.

37 §.

Hava minst sextio elever godkänts till mellanskolas lägsta klass, må en parallellklass till densamma inrättas. Är antalet elever minst etthundra, må antalet parallellklasser vara två samt, i händelse elevantalet i den lägsta klassen utgör minst etthundrafyrtio, tre parallellklasser. I övriga klasser böra så

många parallellklasser finnas, att antalet elever, som skola undervisas gemensamt, icke överstiger fyrtio.

För inrättande av parallellklass bör skolstyrelsens tillstånd inhämtas.

38 §.

Mellanskolan bygger på fyra eller sex årsklasser i folkskola. Den förstnämnda är femårig och den senare tre- eller fyraårig.

Eleverna i mellanskolan erhålla undervisning under 30—36 timmar i veckan. Elevs arbetsdag må icke omfatta flera än sju lektioner.

39 §.

I mellanskolan meddelas undervisning i religion, modersmålet, historia och samhällslära, geografi och naturalhistoria, fysik, kemi, matematik, det andra inhemska språket, ett främmande språk, gymnastik, idrott och hälsolära, teckning, handarbete, huslig ekonomi samt sång. Härutöver må i skolan meddelas undervisning i ett frivilligt ämne, i händelse minst åtta elever anmäla sig till erhållande av sådan undervisning. Då särskilda skäl sådant påkalla, må skolstyrelsen giva tillstånd därtill, att även ett obligatoriskt tilläggsämne upptages i undervisningsplanen.

40 §.

Eleverna i mellanskola utses bland de sökande på basen av i egentlig folkskola utfärdad betyg, lärares utlåtande och en inträdesexamen, vilken skall avläggas i mellanskolan, såsom beträffande antagande av elever i statens läroverk är stadgat.

Ådagalägger läropliktig elev icke framgång i sitt studium, överflyttas han beroende på skolstadiet antingen till egentlig folkskola eller till medborgarskola. Angående överflyttning besluter folkskolinspektor på framställning av lärarkollegiet.

41 §.

I handarbete samt i elevarbeten i fysik och kemi undervisas icke flera än tjugo elever gemensamt och i praktiska arbetsövningar i huslig ekonomi icke flera än sexton.

I gymnastik och idrott samt i hälsolära undervisas gossar och flickor skilt för sig.

I handarbete samt i gymnastik och idrott skola annars till olika undervisningsgrupper hörande elever av samma kön sammanföras i samma undervisningsgrupp i den utsträck-

ning de i folkskollagen och i denna förordning ingående stadgandena om gruppernas maximala storlek det tillåta. Härvid må dock i allmänhet icke elever från andra än antingen två på varandra följande eller tre parallella klasser sammanföras i samma grupp.

42 §.

Föreligger önskemål att åt mellanskola förvärva samma rätt som statens mellanskolor åtnjuta att åt dem, som genomgått de stadgade lärokurserna, utfärda betyg över genomgången mellanskola, skall direktionen genom förmedling av folkskolinspektör därom insända anhållan jämte nödig utredning till skolstyrelsen, vilken på basen av verkställd inspektion må bevilja den rättighet, som ansöpts, för viss tid eller tillsvidare.

6 kap.

Ungdomsarbete.

43 §.

Lärare äger på begäran meddela de ungdomar, som avslutat sin skolgång, kunskaper, redogörelser och råd, särskilt i och för självstudium på fritid.

För den ungdom, som avslutat sin skolgång, må på åtgärd av skolan anordnas sådan verksamhet till främjande av studie- och bildningsintressen, som överensstämmer med skolans fostraruppgift och för vars anordnande skolan har tillräckliga förutsättningar, i händelse minst åtta ungdomar, vilka avslutat sin skolgång, anmäla sig till deltagande i denna verksamhet. En arbetsordning, där ledaren eller ledarna och, i händelse så är nödigt, en gemensam föreståndare tillsättes, utarbetas och fastställs, såsom i 12 stadgats. Inledd verksamhet må fortsättas så länge minst sex ungdomar, vilka avslutat sin skolgång, regelbundet taga del däri. Med folkskolinspektörs tillstånd må även elever i medborgarskola och mellanskola deltaga i verksamheten. Dessa inräknas dock icke i förenämnda minimiantal elever.

På begäran bör åt deltagare utfärdas betyg över hans prestationer, insikter och uppförande under den tid han deltagit i verksamheten.

44 §.

Biblioteket bör vara öppet på bestämda tider. I samband därmed bör i mån av möj-

lighet även anordnas läsutrymmen för ungdomar, vilka avslutat sin skolgång.

45 §.

Önskar person, som icke längre befinner sig i läropliktsåldern, vid särskilt förhör avlägga prov beträffande folkskolans lärokurs eller del därav och i stöd härav erhålla betyg, skall han anmäla sig hos föreståndaren för folkskolan i skoldistriktet på sin boningsort. Förhöret förrättas av en av föreståndaren förordnad lärare och denne utfärdar, i händelse den förhördes kunskaper motsvara folkskolans lärokurser, åt honom däröver enligt av skolstyrelsen fastställt formulär uppgjort intyg, vilket jämväl undertecknas av föreståndaren. I händelse provet avlägges för erhållande av avgångsbetyg från folkskola, bör folkskolinspektör förordna den examinerande läraren eller själv närvara vid förhöret. Avgångsbetyg undertecknas jämväl av folkskolinspektör.

Beträffande enskild absolvering av mellanskolans lärokurs eller av en del därav gäller i tillämpliga delar, vad om tentamina för privatelever i lärdomsskolor är stadgat.

7 kap.

Fastighet och lösöre.

46 §.

Såsom förlägningsplats för skola bör utses ett såvitt möjligt nära bosättning beläget, med tanke på elevernas skolresor så fördelaktigt område som möjligt med tillräcklig areal, där byggnader och lekplan med hänsyn till byggnadsplats, vattentillgång och dränering kunna placeras på ett ändamålsenligt sätt och vilket är hälsosamt och stillsamt. Trafiksäkerhetens krav böra likaså beaktas.

Egentlig folkskolas, medborgarskolas och mellanskolas lokaliteter skola i mån av möjligheter förläggas så nära varandra, att det är möjligt att utnyttja gemensamma byggnader och lärare.

Beträffande skoltomts lämplighet bör skolläkares utlåtande inhämtas.

47 §.

Då uppförande av ny folkskolbyggnad eller arbeten, avseende utvidgning, ändring eller grundförbättring av tidigare byggnad plane-

ras, bör en noggrann undersökning företagas beträffande skolans byggnadsbehov. Undersökningen verkställes av folkskolnämnd eller, i händelse sådan icke finnes, av folkskoldirektion tillsammans med folkskolinspektor.

Vid undersökningen bör uppmärksamhet fästas vid elevantalet i skolan och dettas ökning eller minskning i framtiden, vid skolans placering, elevernas resor och transportmöjligheter samt vid annat, som kan påverka behovet av lokaliteter.

48 §.

Vid undersökningen uppgöres ett förslag däröver, huruvida byggnadsarbetet bör påbörjas och vilka utrymmen, som böra upptagas i byggnadsprogrammet.

Sedan byggnadsprogrammet uppgjorts, bör skolstyrelsens fastställelse av detta införskaffas. Det är dock icke av nöden i fråga om grundförbättringar. Skolstyrelsen har befogenhet att, då den fastställer byggnadsprogrammet, däri göra de ändringar, vilka gällande stadganden och föreskrifter förutsetta.

49 §.

På basen av byggnadsprogrammet skall i och för byggnadsarbetet uppgöras huvudritningar, vilka omfatta situationsplan samt plan-, skärnings- och fasadritningar ävensom kompletterande arbetsbeskrivningar till dessa.

Förrän arbetet påbörjas, bör skolstyrelsens fastställelse av ritningarna och arbetsbeskrivningarna införskaffas.

50 §.

Folkskolbyggnaderna böra hållas i ändamålsenligt skick, lokaliteterna snygga och varma. Skolans område bör vid behov ingärdas.

Ändamålet för användningen av skolans egna lokaliteter må icke utan skolstyrelsens begivande varaktigt förändras.

51 §.

Tillstånd till användning av skollokal för annat ändamål än skolans egna syften bör i god tid ansökas hos direktionen, vilken äger delgiva sökanden samt, i händelse tillstånd beviljats, även skolans föreståndare och den lärare, vars undervisningsrum det är fråga om att överlåta, eller föreståndare för elevhem, därest fråga är om överlåtelse av elevhemmet, sitt beslut. I händelse någon av

dessa icke nöjes åt beslutet, må han senast femte dagen efter delfäendet kräva, att direktionen skall underställa ärendet folkskolinspektor för avgörande. I händelse beslutet icke strider mot 12 § folkskollagen eller mot stadgandena i denna paragraf och icke tillkommit i sådan ordning, som avviker från lag, icke går utöver direktionens befogenhet och icke heller annars strider mot lag, förordning eller folkskolreglemente, är folkskolinspektor icke berättigad att ändra eller upphäva beslutet. Detsamma gäller i tillämpliga delar skolstyrelsen, hos vilken besvär över folkskolinspektors beslut anförts.

Tillstånd må icke beviljas för politiska tillställningar och icke heller för lätt underhållning. Tillstånd bör likaså vägras, i händelse tillställningen i oskälig grad skulle störa i skolan boende lärare eller annan funktionär vid skolan eller deras familjer.

52 §.

Förvaltas skollokal av flera direktioner inom samma kommun, äge kommunfullmäktige besluta, vilken direktion som beviljar i 51 § avsett tillstånd.

53 §.

Skolas lösöre bör sålunda kompletteras, att det städe motsvarar de krav den i utveckling stadda undervisningsverksamheten och hälsovården uppställa.

Till lärarbiblioteket bör i erforderlig utsträckning anskaffas såväl pedagogisk som skolans förvaltning och undervisningen i olika ämnen berörande litteratur.

8 kap.

Distriktsindelning och reglemente för folkskola.

54 §.

Med avseende å egentlig folkskola, medborgarskola, hjälpskola eller andra specialskolor skall kommuns område indelas i skoldistrikt eller hela kommunen behandlas såsom ett distrikt eller flera kommuner eller delar av dem sammanföras till gemensamt skoldistrikt. Inom samma distrikt må två eller flere av de förenämnda skolorna inrättas i händelse så är ändamålsenligt. Finnes i kommun centralskola, är dess distrikt hela kommunen, såvida icke kommunen indelats i

två eller flere centralskoldistrikt eller två eller flere kommuner eller delar av dessa sammanförts till samma distrikt.

Av särskild orsak må en del av skolans klasser förläggas till separat arbetsplats inom samma skoldistrikt.

Medborgarskola må inrättas i kommun, där minst femtio barn med samma språk, vilka skola inträda i medborgarskola, finnas. Kommun, som till följd av det ringa antalet elever icke kan bilda ett eget medborgarskoldistrikt, skall, då särskilt hinder icke finnes, förenas med annan kommun eller del därav till ett distrikt. Detsamma gäller även om språklig minoritet. Flera medborgarskolor med samma språk må av kommun inrättas, därest var och en av dem erhåller minst etthundratjugo elever. I skärgårdskommuner och även annars må, då särskild orsak så kräver, medborgarskola inrättas även med ett mindre antal elever.

55 §.

Reglemente för folkskola skall av kommunfullmäktige godkännas, efter det folkskolnämnd eller, i händelse sådan icke finnes, folkskoldirektion efter överläggning med folkskolinspektor utarbetat ett förslag härtill.

Anser skolstyrelsen, att folkskolreglemente skall ändras, äger den uppgöra förslag till ändring och förelägga det kommunfullmäktige för behandling. Hava icke fullmäktige inom sex månader godkänt förslaget, må skolstyrelsen hänskjuta ärendet till statsrådet för avgörande.

56 §.

Då kommuner äro pliktiga att inrätta gemensamt folkskoldistrikt eller gemensamt folkskolväsen av annat slag eller de frivilligt önska göra detta, skall varje kommun utse en representant till ett sådant möte med företrädare för kommunerna, som i kommunallagen omförmälts och vilket efter överläggning med folkskolinspektor för det gemensamma uppdraget utarbetar reglemente för folkskolan och underställer det skolstyrelsen för fastställelse. I övrigt skall i ärendet förfaras så som i 55 § stadgats.

Utser icke kommun, som är pliktig att taga del i gemensamt folkskolväsen, representanter till möte med företrädare för kommunerna, äger skolstyrelsen uppmana den att fullgöra sin skyldighet. Efterkommer

kommunen icke inom sex månader uppmaningen, må skolstyrelsen utan medverkan av denna kommun föredraga reglementet för statsrådet för fastställelse.

Reglemente rörande gemensamt skolväsen anknyter sig såsom en särskild del till varje deltagarkommuns folkskolreglemente.

Kommuner må förena sig om gemensamt folkskolväsen även så, att envar kommun beträffande den ifrågavarande delen av reglementet fattar ett likalydande beslut och underställer det skolstyrelsen för fastställelse.

57 §.

I landskommuns folkskolreglemente skall föreskrivas:

1) folkskoldistrikt, deras namn och gränser samt platserna för skolorna;

2) hurudan skola som tillhör varje distrikt;

3) huru åtgärder för undervisning av i andlig utveckling efterblivna och lindrigt svagsinta barn ombesörjas;

4) huru i 30 § folkskollagen avsedd sommarrekreation för svaga och sjukliga barn till mindre bemedlade föräldrar anordnas;

5) huru elevhem inrättas, elevernas inkvartering och ledsagande samt övrigt bistånd åt dem ordnas;

6) de ämnen, i vilka permanent undervisning skall meddelas i medborgarskola; samt

7) sekreterares i folkskolnämnd åligganden och övriga anvisningar, vilka avsetts att vara bestående och som krävas för ett ändamålsenligt ordnande av kommunens folkskolväsen eller vilkas efterlevnad vid ordnandet av undervisningen i skola kommunfullmäktige finner nödig.

I reglemente för folkskola i stad och köping böra skolornas namn och platser samt, i händelse kommunen tillsammans med andra kommuner har gemensamma skoldistrikt, även dessa gemensamma distrikt jämte gränser bestämmas. Dessutom böra i reglementet upptagas de föreskrifter, vilka beträffande landskommuner stadgats ovan i punkterna 3—7.

Betalar kommun till tjänsteinnehavare större avlöning eller pension än i lag stadgats, skall bestämmelse härom upptagas i folkskolreglementet.

Inom tvåspråkiga kommuner skall folkskolreglemente uppgöras på båda språken. Finnes inom enspråkig kommun folkskola med annat språk, äger kommunen för denna

skolas behov ombesörja översättning av reglementet till skolans språk.

9 kap.

Folkskoldirektion och folkskolnämnd.

58 §.

I folkskoldirektion inväljes minst tre sådana medlemmar, som äro föräldrar till elever i respektive skola. Funktionär vid skola må icke vara av fullmäktige utsedd medlem.

Skolans föreståndare tillhör i egenskap av företrädare för lärarkåren direktionen i händelse endast en skola underlyder direktionen. I annat fall utse lärarna vid de skolor, vilka underlyda direktionen, sin representant i direktionen för fyra år åt gången.

Företrädare för lärarkåren är pliktig att för direktionen föredraga de förslag, om vilka lärarkåren fattat beslut.

59 §.

Folkskoldirektion utser för varje kalenderår bland sina medlemmar ordförande och viceordförande. Till dessa uppdrag är företrädare för lärarkåren icke valbar.

För protokollföring och skriftväxling utser folkskoldirektion en sekreterare samt för skötseln av skolans ekonomi en ekonom. Dessa uppdrag må även anförtros en och samma person. För deras räkning må kommunfullmäktige även inrätta en särskild tjänst eller tjänster, vilka besättas på sätt som i folkskolreglementet föreskrives.

60 §.

Folkskoldirektion leder och övervakar under skolstyrelsens överinseende folkskolans verksamhet, såvida det icke stadgats, att detta uppdrag åvilar folkskolnämnd.

Skolans ekonomi handhaves av direktionen enligt gällande stadganden samt av kommunfullmäktige och övriga kommunala myndigheter utfärdade anvisningar och föreskrifter.

Folkskoldirektion äger:

1) övervaka skolans verksamhet bl. a. så, att dess medlemmar åhöra undervisningen samt äro närvarande vid jul-, avslutnings- och andra skolfester;

2) föra förteckning över barn, vilka besöka eller äro pliktiga att besöka distriktets skola, övervaka fullgörandet av läroplikten, bevilja uppskov med eller befrielse från detta och

vid inträffade försummelser vidtaga av saken påkallade åtgärder, bevilja elever understöd för skolgång samt hos folkskolnämnden om sådant finnes, annars hos skolstyrelsen anmäla de blinda och döva barn, vilka under samma kalenderår fylla sex år, samt, i händelse annat icke stadgats, antaga skolans elever och skilja elever från densamma;

3) granska och godkänna undervisningsplan och verksamhetsplan för elevhem samt bestämma lovdagar;

4) vid behov hos folkskolnämnd eller, i händelse sådan icke finnes, hos kommunstyrelsen göra framställning om inrättande eller indragning eller ombildning av tjänst;

5) utse skolans lärare och, såvida i folkskolreglemente icke annorlunda föreskrivits, övriga tjänsteinnehavare och tjänstförrättande, besluta om utgivande av utnämningssbrev, bevilja avsked ur tjänst och utfärda avskedsbrev samt, då skäl därtill förefinnes, göra framställning om tjänsteinnehavares kvarhållande i tjänst utöver i lag stadgad allmän avgångsålder;

6) bevilja tjänstledighet och anställa vikarie åt tjänsteinnehavare eller tjänstförrättande vid skola, dock åt lärare, timlärare, arbetshandledare eller elevhemsföreståndare under högst en månad per termin, och därom underrätta folkskolinspektor samt, såvida lärare, timlärare, arbetshandledare eller elevhemsföreståndare anhåller om tjänstledighet under längre tid än en månad, insända ansökan jämte eget utlåtande till folkskolinspektor för avgörande;

7) på begäran utfärda betyg över densamma underordnad tjänsteinnehavares eller tjänstförrättandes flit, omsorg samt uppförande såväl inom som utom tjänsten;

8) handlägga ärenden rörande disciplinär bestraffning av tjänsteinnehavare eller ärenden rörande entledigande från tjänst eller befriande från tjänsteutövning eller avhållande från tjänsteutövning, såsom beträffande dessa är stadgat;

9) pröva lärares ansökan om att få handhava avlönad bisyssla samt hänskjuta ärendet jämte eget utlåtande till folkskolinspektors avgörande;

10) avgiva de statistiska och andra uppgifter samt berättelser angående skolans verksamhet, vilka skolstyrelsen, folkskolinspektor, folkskolnämnd eller kommunstyrelse föreskriver;

11) övervaka, att skolan förfogar över erforderliga byggnader, inventarier och undervisningsmateriel samt bibliotek och att de ävensom skolans trädgård äro vårdade och skolans område uppsnyggat och förskönat;

12) årligen utarbета förslag till budget för skolan enligt de anvisningar kommunstyrelsen utfärdar;

13) draga försorg om, att lärare, timlärare, arbetshandledare, elevhemsföreståndare, kokerskor vid skolkök, vaktmästare och städskor tillräckligt ofta besöka skolläkaren för undersökning och, då särskilt skäl därtill förefinnes, förete läkarintyg över, att de icke äro behäftade med tuberkulos eller annan för eleverna smittfarlig sjukdom;

14) besluta om antagande av auskultant vid skola samt anställa och avskeda skolans tjänstepersonal, såvida annat icke är stadgat; samt

15) även i övrigt bevaka skolans rätt och fördel samt leda dess verksamhet och annars utföra vad som enligt lag, förordning, folkskolreglemente eller sakens natur hör till dess åligganden.

Av de ovan i punkt 2 omförmälda åliggandena ankommer förandet av förteckning över barn i läropliktsåldern samt anmälandet av blinda och döva barn endast på egentlig folkskolas direktion.

Då utförandet av i punkterna 3 och 5—9 omförmäld uppgift i folkskollagen eller i denna förordning ålagts folkskolnämnd, ankommer detsamma icke på direktionen. Folkskolinspektör i stad handlägger i punkt 6 omförmälda ärenden, dock efter att beträffande sådana, som beröra tjänstledighet under längre tid än en månad för lärare, timlärare och arbetshandledare, först hava inhämtat direktionens utlåtande.

61 §.

Lärarna vid folkskolnämnd underlydande skolor utse bland sig sin representant i nämnden för fyra år åt gången. I tvåspråkig kommun förrätta lärarna vid skolorna inom vardera språkgruppen valet skilt för sig. I händelse endast en lärare finnes, tillhör han nämnden.

Folkskolnämnd utser för varje kalenderår bland de av fullmäktige utsedda medlemmarna en viceordförande. I händelse särskild tjänst icke inrättats för handhavandet av sekreterarens åligganden, antager nämnden åt sig en sekreterare.

62 §.

Folkskolnämnd äger följa med, övervaka och leda folkskolväsendet i kommunen med beaktande av dess enhetlighet och i detta syfte:

1) övervaka undervisningen sålunda, att nämndens medlemmar följa med densamma samt i mån av möjlighet äro närvarande vid speciella sammankomster inom olika skolor, såsom vid avslutningar och skolfester samt att särskilt draga försorg om verksamheten vid medborgarskola, hjälpskola och mellanskola;

2) anordna rådgivnings- och studiesammankomster för lärare, elevhemsföreståndare, kokerskor och vaktmästare vid skolorna inom kommunen;

3) övervaka, att sparsamhet iakttages vid skolornas hushållning och minst en gång i året förrätta syn av den fasta och lösa egendomen i varje skola, varvid genom anteckning i protokoll utredes, i vilket skick skolbyggnaderna, inventarierna, undervisningsmaterielen, lärar- och elevbiblioteken och skolträdgården befinna sig, samt vilken egendom som förekommit eller förstörts, ävensom i stöd av syneförrättningen giva vederbörande anvisningar och råd eller vidtaga andra av saken påkallade åtgärder;

4) tillse, att skolbispisningen är väl ordnad och att mindre bemedlade elever i tillräcklig grad understödas, ävensom övervaka långväga elevers skjutsning och inkvartering;

5) övervaka, att förteckningarna över läropliktiga barn föras med omsorg och att direktionen hos folkskolnämnden anmäler alla döva och blinda barn, som nått skolåldern, samt i tid insänder en förteckning över dem till skolstyrelsen;

6) tillse, att till riktigheten bestyrkta avskrifter av elevernas avgångsbetyg förvaras vid skolan;

7) enligt utfärdade anvisningar insamla årsanmälningar om läroplanen, elevstatistik och årsberättelser från olika skolor ävensom de uppgifter och utredningar, vilka vid vart och ett tillfälle erfordras, vid behov införskaffa komplettering till dem samt beträffande dem uppgöra nödiga sammandrag och i enlighet med sakens natur översända dessa antingen till kommunstyrelsen eller till folkskolinspektör;

8) en gång i året sammankalla lärarna, elevhemsföreståndarna och direktionsmedlemmarna i kommunen till sammanträde för att

rådgöra om frågor, som angå folkskolväsendet, samt lärarna, de finsk- och svenskspråkiga skilt för sig, till ett sammanträde för att besluta om de läroböcker, som skola användas i kommunens folkskolor, uppgöra sammanträdets program och utse dess ordförande samt i god tid underrätta folkskolinspektör om sammanträdet;

9) bereda de ärenden rörande folkskolan, som skola behandlas av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen, samt granska de olika skolornas årsrekvisitioner och förslag till budget och avgiva utlåtande över dem, ävensom på anfordran av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen samt folkskolinspektör och skolstyrelsen avgiva utlåtande och utredningar i ärenden rörande kommunens skolväsen;

10) leda och övervaka den studie- och bildningsverksamhet, som anordnats för ungdom, vilken avslutat sin skolgång;

11) verka såsom folkskoldirektion, då fråga är om gemensam lärare eller timlärare vid två eller flere folkskolor;

12) handlägga disciplinära ärenden på sätt, som därom stadgats;

13) vid behov göra framställning om inrättande eller indragning eller ombildning av tjänst;

14) före den 1 april till kommunstyrelsen och folkskolinspektör avgiva berättelse om sin verksamhet under föregående kalenderår; samt

15) även i övrigt främja kommunens folkskolväsende och taga de initiativ detta kräver.

I stad och i sådan köping, där folkskolnämnd icke finnes, ankomma folkskolnämndens åligganden på folkskoldirektionen.

63 §.

Folkskoldirektion och folkskolnämnd sammankallas av ordföranden eller vid förfall för honom av viceordföranden.

Folkskoldirektion och folkskolnämnd skola sammankallas vid behov eller om kommunfullmäktiges ordförande eller kommunstyrelsen, folkskolinspektör eller minst tre medlemmar påyrka dess sammankallande.

Folkskoldirektion och folkskolnämnd besluta, på vilket sätt sammanträdena skola tillkännagivas.

64 §.

I andra ärenden än sådana, som angå val av tjänsteinnehavare eller upprätthållande av disciplin äger folkskolinspektör, skolläkare och skoltandläkare rätt att närvara vid sammanträde med folkskoldirektion och folkskolnämnd samt äger yttranderätt, men icke rösträtt. Samma rätt tillkommer sekreterare i folkskolnämnd vid direktionens sammanträde.

65 §.

De ärenden, som skola handläggas av folkskoldirektion och folkskolnämnd, beredas av sekreteraren, såvida ordföranden icke anorlunda förordnat.

10 kap.

Understöd åt elever.

66 §.

Åt envar elev utgives gratis endast ett exemplar av varje lärobok under hans skoltid och åt barn i samma familj icke flera än ett gemensamt, såvida icke flera äro oundgängligen nödvändiga. Läroböcker, vilka avsetts att användas under högst ett läsår, skola sedan de använts återställas till skolan.

Elev, som lämnar skolan, förrän den lärokurs en bok omfattar, hunnit genomgås, äger rätt att sedan han återställt boken till skolan och i sitt betyg erhållit anteckning därom, i annan skola, där han fortsätter sin skolgång, erhålla ett nytt eller använt exemplar av en lärobok i samma ämne.

67 §.

Skolstyrelsen äger uppgöra förteckning över vilka mängder av häften, papper, pennor och övrig skolmateriel samt oundgängliga arbetsutensilier, som skola anses erforderliga per elev och år.

68 §.

Önskar barns målsman understöd av kommunen för kostnaderna för skjuts eller ledsagning av elev eller för inkvartering eller beklädnad eller annat understöd för tryggande av skolgången, skall han framlägga ärendet för folkskoldirektionen, vilken i skälig omfattning beviljar understöd ur till buds stående anslag med beaktande av vad i 27 § 1 mom. och 29 § folkskollagen är stadgat och vad som i folkskolans reglemente föreskrives.

Finnes icke tillräckligt anslag eller är målsman missnöjd med det understöd direktionen föreskrivit, skall ärendet underställas kommunstyrelsen för avgörande.

Då barn, som bor mera än fem kilometer från skolan, för resan till skolan anlitar tåg, buss eller annat allmänt forskaffningsmedel, erlägger kommunen kostnaderna därför, såvida icke barnet erbjudits plats i elevhem eller försorg annars i tillräcklig omfattning dragits om dess skolgång.

69 §.

Finnas inom kommunen flera barn, vilkas skjuts kommunen i stöd av 68 § 3 mom. är skyldig att ersätta, skall kommunen draga försorg om, att barnen regelbundet erhålla skjuts för sina skolresor.

Skjutsning bör icke anses ändamålsenlig, i händelse elevs dagliga skolresa inklusive väntetider skulle komma att taga mera än tre timmar i anspråk.

70 §.

Elev må icke inkvarteras i familj, som hyser person, vilken lider av öppen tuberkulos eller annan smittsam sjukdom och icke heller i bostad, där klandervärt leverne föres.

11 kap.

Elevhem.

71 §.

Angående inrättande av elevhem skall bestämmas i folkskolreglemente.

Utan särskild orsak må elevhem icke inrättas i samband med skola med en lärare.

72 §.

Målsman, som önskar erhålla plats för sitt barn i elevhem, bör muntligt eller skriftligt anhålla därom hos folkskolans föreståndare. Frågan avgöres av folkskoldirektionen. Elev intages i elevhem för varje gång intill slutet av pågående läsårs arbetsperiod.

I elevhem må icke intagas elev, som på grund av smittsam sjukdom, vanartighet eller av annan orsak utgör en fara för de övriga eller är till men för deras uppfostran. Yppas sådan omständighet, då elev redan intagits i elevhemmet, skall direktionen avlägsna eleven därifrån.

Eleverna böra icke hållas i elevhemmet under jul- eller sommarferierna, ej heller utan

tvingande skäl under tiden för ledighet, som räcker minst fem dagar, eller för avbrott i skolarbetet.

73 §.

Kunna alla till elevhemmet anmälda elever icke intagas i detsamma, bör företräde givas sådana med lång skolväg, de yngsta och de svaga. Härvid bör elev, vars målsman på grund av fattigdom eller av annan orsak icke förmår draga försorg om barnet, särskilt beaktas.

I annat skoldistrikt hemmahörande barn kan intagas i elevhem, om det på grund av de i dess eget distrikt rådande förhållandena vore berättigat därtill.

Är elevhem gemensamt för två eller flera skolor, bestämmer kommunstyrelsen de närmare grunder enligt vilka barnen intagas i elevhemmet.

74 §.

Målsman är pliktig att förse sitt i elevhem intagna barn med tillräckliga mängder kläder och skodon samt att bekosta tvätt och reparation av desamma. Mindre tvätt och reparationer utföras i mån av möjlighet i elevhemmet.

75 §.

Barns besök i hemmet under helg- och lov-dagar må icke förhindras, ej heller må elevs föräldrar förbjudas att besöka elevhemmet, såvida tillräckliga skäl därtill icke föreligga. För besök av föräldrar kunna vid behov anslås bestämda tider, om vilka de böra underrättas.

76 §.

Elev är pliktig att i elevhemmet iakttaga disciplin och ordning, åttlyda elevhemsföreståndarens och den övriga personalens föreskrifter samt att uppföra sig ordentligt och oklanderligt.

Är elev olydig eller uppför han sig olämpligt, må elevhemsföreståndaren bestraffa honom medelst tillrättavisning, tillsägelse att stå under högst en halv timme, utvisning ur rummet eller enskild kvarsittning under högst två timmar i följd.

Följer icke bättring på av elevhemsföreståndaren tilldelat straff, skall han anmäla saken hos skolans föreståndare. Denne bör, såvida bättring icke heller nu ernås, anmäla om saken hos direktionen, som må bestämma, att elev skall avlägsnas från elevhemmet för viss tid eller för alltid.

77 §.

I elevhemmet handledas eleverna i utförande av skolans hemuppgifter, läsning av litteratur och i hobbyverksamhet, varjämte särskilda sago- och lektimmar anordnas.

12 kap.

Sommarkoloni och annan sommarrekreation för eleverna.

78 §.

Kommun eller sammanslutning av kommuner, som önskar inrätta i 30 § folkskollagen avsedd sommarkoloni för folkskola, skall hos folkskolinspektör eller, i händelse sommarkolonins verksamhet skulle komma att omfatta flera inspektionsdistrikt, hos skolstyrelsen utverka tillstånd därtill före den 1 maj det år, då kolonin börjar sin verksamhet. Till ansökan bör första gången fogas en planritning över den lägenhet, som står till kolonins förfogande, och läkarutlåtande om dess lämplighet, uppgift om det antal gossar och flickor, som skola intagas i kolonin samt en redogörelse för kolonins personal och dess kompetens.

Folkskolinspektör må bevilja tillstånd för ett år åt gången. Om fråga är om sommarkoloni, som är avsedd att vara permanent, bör han underställa ärendet skolstyrelsen för avgörande.

Beviljat tillstånd må återkallas, i händelse vid kolonins inrättande icke iakttagas, vad därom stadgats eller om därvid annars yppa sig olägenheter, i vilka ändring icke åstadkommes trots anmärkning om dem.

79 §.

Sedan tillstånd till inrättande av sommarkoloni beviljats, böra folkskolornas föreståndare och lärare samt skolläkarna på begäran lämna uppgifter och förslag rörande de elever, vilka skola intagas i sommarkoloni.

80 §.

Urvalet av elever till sommarkoloni bör verkställas med omsorg, så att de elever, vilka på grund av svag hälsa, sjuklighet eller fattigdom och bristfälliga hemförhållanden särskilt äro i behov av rekreation och tillfrisknande, i främsta rummet intagas i anstalten.

81 §.

Sommarkoloni bör ständigt stå under läkar kontroll. Läkare bör även noggrant undersöka eleverna, då de begiva sig till sommarkolonin och då de återvänt därifrån. Eleverna böra vid behov erhålla läkarvård.

82 §.

Elevernas kost bör vara närande och tillräcklig.

Gossarnas och flickornas sovrum böra förläggas skilt för sig och möjlighet till isolering av insjuknade elever bör finnas.

83 §.

Elevernas dagordning bör omfatta tillräcklig vila, fria och ledda lekar, gymnastik och idrott, såvitt möjligt undervisning i simning, sagotimmar och i skälig omfattning studieuppgifter, trädgårdsskötsel och hushålls- sysslor.

84 §.

Iakttagar elev icke ordningen i kolonin eller uppför han sig olämpligt, må han straffas på samma sätt som i elevhem. Följer därpå icke rättelse, må eleven återsändas till sitt hem.

Yppar sig hos i koloni intagen elev sådan sjukdom, som är farlig för andra eller som icke kan skötas i kolonin, skola behöriga åtgärder vidtagas för erhållande av vård på annat håll.

85 §.

I sommarkoloni bör föras journal i enlighet med de närmare anvisningar skolstyrelsen utfärdat.

86 §.

Då skolläkare konstaterat, att elev är i behov av i 30 § 2 mom. folkskollagen avsedd sommarrekreation, äger han därom underätta folkskolnämnd, eller i händelse sådan icke finnes, folkskoldirektion.

Folkskolinspektör äger leda kommunerna till samverkan i fråga om inrättande av sommarkoloni eller annan åtgärd för anordnande av sommarrekreation.

87 §.

För elever i folkskola må under sommarferien studie-, bär- och svampplocknings-ekursioner, undervisning i simning, idrott och läger samt fester anordnas.

Sommarverksamhet, som anordnas för folkskolelever, bör vara uppfostrande och veder-

kvickande. Till ledare för densamma förordnar direktionen en eller flere av de för uppgiften hågade lärarna, timlärarna eller arbetshandledarna.

Med beaktande av vad som i undervisningsplanen föreskrivits, bör ledaren för sommarverksamheten för varje sommar uppgöra en detaljerad plan, av vilken en avskrift skall överlämnas till skolans direktion.

13 kap.

Försöksverksamhet.

88 §.

För sådan försöksverksamhet, som är av nöden för folkskolväsendets utveckling, må staten, i den mån medel för ändamålet särskilt anvisats i statsförslaget, upprätthålla experimentfolkskolor. Även kommun må med undervisningsministeriets begivande anordna försöksverksamhet enligt av skolstyrelsen godkänd plan samt med statsrådets tillstånd inrätta särskilda experimentskolor.

I experimentskola må avvikelser göras från de stadganden beträffande läroämnen, lärokurser och undervisningsplaner, vilka ingå i 2 § 3 mom. samt 5 och 6 §§ folkskollagen.

Vid försöksverksamhet böra även ekonomiska synpunkter beaktas.

Försöksverksamhet må icke utsträckas till sådant skolstadium, som enligt folkskollagen icke kan höra till folkskola.

89 §.

Den försöksverksamhet, som företages vid de särskilda experimentfolkskolorna samt annan försöksverksamhet, som på åtgärd av staten företages, ledes av skolstyrelsen.

90 §.

Arbetet vid experimentfolkskola anordnas såsom de experimentella uppgifter, vilka skola utföras vid respektive tillfälle, kräva. Likväl bör det tillses, att inlärningsresultaten förbli åtminstone nöjaktiga.

Då försöksverksamhet förutsätter uppdelning av grupp, som annars undervisas gemensamt, i två eller flere undervisningsgrupper, må skolstyrelsen därom föreskriva.

91 §.

Den, som önskar få reformförslag rörande undervisningsplan eller -metod eller arbetsform eller annan omställning av skolan eller

användbarheten hos något redskap, som han föreslagit, prövade i experimentfolkskola, må därom skriftligen anhålla hos skolans föreståndare, vilken skall förelägga ärendet skolstyrelsen för fattande av beslut.

92 §.

Då föreståndares för eller lärares vid experimentfolkskola arbetsböda till följd av försöksverksamheten ökas utöver vad som är skäligt, må hans undervisningsskyldighet minskas enligt de grunder undervisningsministeriet bestämt.

93 §.

Lärare vid experimentfolkskola äger enligt de noggrannare anvisningar föreståndaren givit göra utförliga anteckningar om försöken och deras resultat samt för egen del bistå föreståndaren vid uppgörandet av den slutliga redogörelsen.

94 §.

Då skäl därtill föreligger, må skolstyrelsen utfärda närmare anvisningar och föreskrifter beträffande experimentfolkskolorna och övrig försöksverksamhet i skolor.

14 kap.

Privat folkskoleväsen.

95 §.

Finsk medborgare samt inhemsk sammanlutning, stiftelse och religionssamfund äger rätt att med statsrådets tillstånd inrätta privat folkskola och upprätthålla den för fullgörande av i folkskollagen stadgad läroplikt.

Vid anhållan om tillstånd att inrätta privat folkskola skall till anhållan fogas utredning angående skolans sannolika elevantal, lokaliteter och lärarnas avlöning.

96 §.

Tillstånd för enskild att anordna i 4 § 5 mom. folkskollagen avsedd folkskolverksamhet, vilken äger rum inom två eller flera kommuners område, beviljas av skolstyrelsen. Tillstånd för dylik folkskolverksamhet, vilken inskränker sig till en kommuns område och icke innefattar inrättande eller upprätthållande av skola, utfärdas av folkskolinspektör.

97 §.

Samma myndighet, som beviljar i 95 och 96 §§ avsett tillstånd, må vid behov återkalla

detsamma eller förbjuda utförandet av uppgifterna.

98 §.

Chefsläkare vid statens, kommuns eller sammanslutnings av kommuner sjukhus äger, i händelse vid sjukhuset såsom långvariga patienter vårdas läropliktiga barn, under september månad varje läsår till skolstyrelsen insända berättelse över den undervisning, som under föregående läsår meddelats barnen samt undervisningsplan beträffande det påbörjade läsåret.

Skolstyrelsen skall låta verkställa inspektioner av den undervisning, som meddelats vid sjukhuset samt, då olägenheter yppa sig, vända sig antingen till sjukhusets ledande läkare eller till medicinalstyrelsen.

15 kap.

Läropliktiga och elever.

99 §.

Direktion för egentlig folkskola bör föra förteckning över samtliga till skoldistriktet hörande, i läropliktsåldern varande barn enligt av skolstyrelsen fastställt formulär och tillse, att förteckningen ständigt motsvarar de rådande förhållandena. De barn, som under varje år fylla sju år, skola före utgången av juni införas i förteckningen.

I 50 § folkskollagen omförmälda myndigheter äga på begäran till folkskolnämnd eller, i händelse sådan icke finnes, till folkskoldirektion överlämna en förteckning över de inom kommunens område bosatta barn, vilka under ifrågavarande kalenderår fylla sju år. I förteckningen skola jämväl övriga barn i läropliktsåldern, vilka efter föregående anmälan inflyttat till kommun, upptagas. Angående bortflyttade barn skall anmälan samtidigt göras.

Har läropliktigt barn antagits såsom elev i annan skola än folkskolan i dess eget distrikt, äger skolans föreståndare därom anmäla hos folkskolnämnden i den kommun eller, i händelse sådan nämnd icke finnes, hos folkskoldirektion i den kommun, där barnet är läropliktigt. I händelse barnet, medan det är läropliktigt, lämnar skolan, bör även därom anmälan ofördröjligen göras.

Folkskolnämnd äger, samtidigt som den på basen av de förteckningar den mottagit uppgör förslag till beredande av möjlighet till

skolgång för alla barn, ofördröjligen tillsända direktionen för varje egentlig folkskola ett utdrag ur sagda förteckning, berörande barnen i distriktet. Finnes icke folkskolnämnd, äger folkskoldirektion uppgöra en plan angående beredande av möjlighet till skolgång för de läropliktiga barnen.

100 §.

Direktion för egentlig folkskola äger ofördröjligen anmäla de döva och blinda barn, vilka under samma kalenderår fylla sex år, hos folkskolnämnden, vilken, efter att hava kontrollerat, att ingen utelämnats, beträffande dessa barn bör till skolstyrelsen insända de uppgifter, vilka erfordras för deras placering i specialsolor. Där folkskolnämnd icke finnes, avgiver folkskoldirektion uppgifterna till skolstyrelsen.

101 §.

Målsman, som åstundar uppskov med begynnelsen av barns skolgång eller befrielse från läroplikten, skall senast vid början av skolans läsår insända ansökan härom till folkskoldirektionen, vilken ofördröjligen bör avgöra ärendet.

Direktionen bör i grund av förteckning kontrollera, huruvida samtliga läropliktiga infunnit sig i skolan. Har läropliktig icke infunnit sig i skolan och har utredning beträffande orsaken till uteblivandet icke erhållits, skall en av direktionen utsedd person besöka barnets målsman för att göra sig underrättad om saken.

102 §.

Befrielse från läroplikten må beviljas för kroppsslyte eller sjukdom i den mån, som av läkare prövas nödigt. Beviljas befrielse på grund av själslig särart hos den läropliktiga, skall direktionens beslut underställas folkskolinspektor för fastställelse.

103 §.

Till första årsklassen i egentlig folkskola må i allmänhet icke mottagas barn, som ännu icke uppnått läropliktsålder och icke heller till de följande klasserna barn, som är i motsvarande mån äldre. Doek må barn, som är yngre än i sagda ålder, i händelse plats finnes i klassen mottagas i skolan, om barnet uppnår föreskriven ålder före den 1 påföljande juni och skolläkare förordar att skolgången påbörjas.

Elev, som söker inträde till annan än folkskolans första klass, bör innehava betyg över inhämtande av den erforderliga läro-kursen. I händelse betyg saknas, må förhör hållas i skolan. Beträffande dem, som söka inträde i mellanskolan, gäller vad i 40 § stadgats.

Försåvitt i folkskola med en lärare sju eller åtta årsklasser undervisas i samma grupp, må intagning av nya elever ske endast vart annat år och härvid må i skolan mottagas barn, vilka före den 1 juni fyllt sex år.

104 §.

Elev, vilken förordnats till hjälpskola, observationsklass eller till att erhålla annan specialundervisning, må icke mottagas i egentlig folkskola eller medborgarskola, såvida det icke utretts, att förordnandet återkallats.

I främmande distrikt hemmahörande elev må mottagas i mellanskola endast i det fall, att godtagbara sökande i så stort antal, som har rum i ifrågavarande klass, icke finnas inom det egna distriktet.

Målsman, som anmäler sitt barn till folkskola i främmande distrikt, äger förete utredning däröver, att icke lärartjänsten i det egna distriktet blir överflödig, och person, som till skola anmäler annans barn, utredning över att barnet är hans fosterbarn eller att han på annan grund har blivit barnets målsman.

Folkskoldirektion äger ofördröjligen fatta beslut om barnens antagande såsom elever.

105 §.

Underlåter elev att infinna sig i skolan, är barnets målsman pliktig att så snart som möjligt hos läraren anmäla orsaken till frånvaron. Ingår icke sådan anmälan inom tre dagar och infinner sig icke barnet, oaktat målsmannen därom mottagit erinran av läraren, i skolan, skall någon medlem av direktionen eller av direktionen förordnad annan person genom besök förskaffa sig upplysning om orsaken till uteblivandet och då, därest giltigt skäl icke föreligger, förehålla målsmannen hans plikt att regelbundet låta barnet besöka skolan.

Fortsätter eller upprepas sådant uteblivande utan orsak skall direktionen skriftligen anmana målsmannen att fullgöra sin skyldighet eller kalla honom inför sig för att

giva honom tillrättavisning och erinran. Efterkommer icke målsman kallelse, må direktionen hos polismyndigheterna på orten anhålla om handräckning för hämtning av målsmannen. Om såväl muntlig som skriftlig åtgärd skall anteckning göras i direktionens protokoll.

Vid fortsatt försumlighet äger folkskoldirektion beroende på sakens natur göra anmälan därom hos socialnämnd eller allmän åklagare eller hos båda för vidtagande av åtgärder, eller i händelse barnet icke är läropliktigt, skilja det från skolan, och anmäla direktionen, försåvitt barnet icke hör till dem, som skola upptagas i den av den samma förda förteckningen över läropliktiga, om sin åtgärd hos den, som för förteckningen.

Arbetsgivare må icke hålla läropliktigt barn i arbete under skoltid, däri inberäknat den tid, som skolvägen kräver, och må icke ålägga barn att utföra en så stor arbetsprestation, att det icke har tillräcklig tid för hemuppgifter och rekreation.

106 §.

Är elev ohörsam eller uppför han sig opassande eller är han vårdslös i sina uppgifter, må vederbörande lärare bestraffa honom medelst tillrättavisningar, genom att tillsäga honom att stå, genom att utvisa honom ur klassen, medelst hemanmärkning eller medelst kvarsittning under högst två timmar i en följd, samt direktionen genom temporär relegation för en tid av högst tre månader eller genom relegation för alltid. Hör barnet icke till dem, som skola upptagas i den av direktionen förda förteckningen över läropliktiga, skall denna om relegationen underätta den, som för sagda förteckning.

Elev, som försummat sina hemuppgifter, må kvarhållas i skolan för latläxa för en tid av högst en timme åt gången.

Såväl vid kvarsittning som vid latläxa bör lärare närvara.

107 §.

Varje termin skola vid arbetstidens slut elevs under terminen ådagalagda uppförande samt flit och uppmärksamhet ävensom kunskaper och färdigheter i de olika ämnena bedömas och införs i elevförteckningen samt i hans terminsbetyg. Vid slutet av höstterminen i första klassen må bedömningen utelämnas.

Då elev inhämtat folkskolans eller mellanskolans hela lärokurs, angives bedömningen i ett åt honom utfärdat avgångsbetyg. Avgångsbetyg undertecknas av klassläraren eller klassföreståndaren samt av skolans föreståndare. Avgångsbetyg granskas och godkännes av folkskolinspektör. En av skolans föreståndare till riktigheten bestyrkt avskrift skall förvaras i skolans arkiv.

Då elev avgår från folkskola, förrän han inhämtat dess lärokurs, utgives åt honom, därest hans målsman därom anhåller, skiljebetyg.

Åt elev, som avgår från till folkskola anknuten mellanskola efter att hava inhämtat en lärokurs, som motsvarar folkskolans hela lärokurs, bör på begäran utfärdas ett avgångsbetyget motsvarande betyg, vilket undertecknas av mellanskolans föreståndare och godkännes av folkskolinspektör.

Formulär för betyg fastställas av skolstyrelsen.

108 §.

Vitsorden angivas med siffrorna 4—10, varvid siffran 4 avser svaga, siffrorna 5 och 6 försvarliga, siffrorna 7 och 8 nöjaktiga och 9 och 10 berömliga kunskaper och färdigheter.

Elev, som i alla ämnen erhållit åtminstone vitsordet försvarlig, uppflyttas vid läsårets slut till följande klass, därest icke hans vitsord i flera ämnen äro så låga, att kvarstannande i klassen bör anses ändamålsenligt. Elev, som i ett ämne fått vitsordet svag, må uppflyttas till följande klass efter att i detta ämne vid höstterminens början hava avlagt godkänt förhör. Den, som fått vitsordet svag i två eller flera ämnen, kvarstannar utan villkor i klassen. För elev i mellanskola bör tillfälle att avlägga villkorsförhör anordnas även den första vardagen i juli.

Angående uppflyttning av elev från klassen och utfärdande av avgångsbetyg besluter klassläraren, i mellanskola och sådan medborgarskola, där klassen har flera lärare, likväl alla klasslärare gemensamt.

Kvarstannande i klass eller förvägrat avgångsbetyg föranledes icke av vitsordet svag i sång, därest eleven icke har förmåga att sjunga, ej heller vitsordet svag i gymnastik, därest kroppsslyte eller sjukdom hindrar honom att göra framsteg däri.

Noggrannare anvisningar beträffande bedömningen av eleverna och om vitsorden utfärdas av skolstyrelsen.

109 §.

Vid avbruten skolgång i läroverk anses inhämtande av första klassens lärokurs i läroverk, som bygger på fyra klasser i folkskola, motsvara inhämtande av lärokursen i folkskolans femte klass, andra klassen i mellanskola sjätte och så vidare, samt genomgången första klass i mellanskola, som bygger på sex klasser i folkskola, motsvara genomgången sjunde klass i folkskola och genomgången andra klass i sagda läroverk motsvara lärokurserna i folkskolans åttonde klass. Detsamma gäller beträffande till folkskola anknuten mellanskola.

Den i 4 § 3 mom. nämnda kursen må ersättas med en minst lika omfattande yrkesundervisning, i händelse eleven däröver erhåller godkänt betyg.

16 kap.

Tjänsteinnehavare och deras åligganden.

110 §.

Vid folkskola böra finnas så många lärartjänster, som antalet undervisningstimmar förutsätter. Vid medborgarskola beaktas härvid endast de läroämnen, i vilka undervisning stadigvarande meddelas. Till timlärare och arbetshandledare få överlämnas endast de timmar, för vilka lärartjänster icke kunna inrättas.

111 §.

Vid egentlig folkskola med minst sex lärare må såsom i 54 § 2 mom. folkskollagen avsedda ämneslärartjänster inrättas lärartjänster i 1) modersmålet och historia eller modersmålet och religion, 2) räkning och naturlära samt 3) geografi och naturalhistoria, vilkas innehavare äro pliktiga att vid behov undervisa även i andra ämnen i egentlig folkskola. Vid större skolor må även andra tjänster för speciallärare finnas.

112 §.

Vid medborgarskola må finnas lärartjänster i allmänna ämnen, lanthushållning, maskin- och elektricitetslära, merkantila ämnen, huslig ekonomi, träslöjd, metallarbete och handarbete för flickor.

Då läroämnena och deras timantal göra detta nödvändigt, må i medborgarskola läroämnena för två eller flera förenämnda tjänster förenas med en lärartjänst.

113 §.

Vid mellanskola böra finnas lektorstjänster i 1) modersmålet och historia, 2) det andra inhemska språket och ett främmande språk, 3) matematik och naturlära samt 4) geografi och naturalhistoria. Med skolstyrelsens tillstånd må tjänsterna även inrättas på annat sätt.

Annan lektorstjänst inrättas, i händelse ett tillräckligt timantal därför förekommer i mellanskola.

114 §.

Timlärar- och arbetshandledartjänster, vilka ständigt behövas, skola inrättas tillvidare. Beträffande anställning av tillfälliga timlärare och arbetshandledare beslutas i samband med den till undervisningsplanen hörande årsplanen.

Såsom auskultant må i egentlig folkskola och medborgarskola antagas person, som håller på att utbilda sig till folkskollärare. Auskultant må icke meddela undervisning annat än i lärares närvaro. Dock må för honom under lärares överinseende inrättas en grupp, som undervisas skilt för sig.

115 §.

Egentlig folkskola, medborgarskola, mellanskola samt hjälpskola och annan specialskola, bör hava sin egen föreståndare. För såvitt två eller flera av dessa skolor av olika typer anlita gemensam fastighet, gemensamma utrymmen eller gemensam materiel, förordnar folkskolnämnden någon av föreståndarna att handhava härav föranledda för skolorna gemensamma uppgifter.

116 §.

Sommarkoloni bör hava föreståndare och, därest därstädes äro förlagda flere än trettio elever, även en biträdande föreståndare.

I elevhem skall elevhemsföreståndare vid behov hava ett biträde samt annan hjälparbetskraft.

117 §.

Lärare åligger att:

1) vara en god förebild för sina elever;
2) omsorgsfullt förbereda sig för sina lektioner samt flitigt och samvetsgrant fullgöra sin undervisningsskyldighet;

3) under strävan till ett gott samarbete med hemmet draga försorg om elevernas uppfostran och uppförande inom skolan och i mån av möjlighet även utom skolan;

4) bemöta sina elever vänligt, undvika partiskhet och, då det är nödvändigt att rikta anmärkning mot eller bestraffa elev, därvid förfara taktfullt, ävensom övervaka straffets verkställighet;

5) föra journal enligt av skolstyrelsens utfärdade bestämmelser och dagligen däri göra anteckningar om de lektioner, som hållits och vad som därvid behandlats, frånvarande elever och orsakerna till frånvaron samt, i händelse orsaken icke är giltig, även de åtgärder han vidtagit;

6) granska, korrigera och bedöma elevernas skriftliga arbeten, bedöma deras kunskaper och färdigheter samt utarbeta betygen;

7) efterleva de anvisningar skolans föreståndare utfärdat, undervisningsplanen och godkända ordningsregler, giva föreståndaren och folkskoldirektionen de förteckningar och uppgifter dessa behöva beträffande eleverna i den klass, vilken det givits honom i uppdrag att förestå, i händelse annat icke överenskommits eller i skolans ordningsregler föreskrivits på giltigt skäl giva dessa elever tillstånd till frånvaro under kortare tid än vecka, förhålla sig harmoniskt gentemot sina arbetskamrater och inordna sig i samarbetet med dem;

8) i mån av möjlighet draga försorg även om annan lärares vid skolan uppgifter, då denne till följd av oväntat, laga förfall icke kan meddela undervisning och annan vikarie icke skäligen kan erhållas, dock högst under tre arbetsdagar åt gången;

9) ombesörja kustodieringen under elevernas raster;

10) kustodiera under elevernas skolmåltider och i samband därmed övervaka, vägleda och undervisa beträffande gott bordsskick;

11) närvara vid läkarundersökningar av eleverna och vid behov göra anteckningar i hälsokorten samt i händelse elev träffas av olyckshändelse beroende på dess natur vårda honom eller anskaffa hjälp av hälsosyster eller läkare;

12) råda och vägleda målsmän, vilka infinna sig hos honom i ärenden rörande sina barns uppfostran, undervisning, understöd eller hälsovård;

13) deltaga i lärarmöten, vilka sammankallats av skolans föreståndare, folkskolnämnd och folkskolinspektör;

14) väl vårda sig om skolans egendom samt honom beviljade naturaförmåner, ävensom för sin del ombesörja försköningen av skolans omgivningar;

15) bo i skolan eller så nära skolan, att utförandet av tjänsteåliggandena icke lida av, att bostaden är avlägset belägen;

16) sträva att ständigt förkovra sig i sitt yrke samt avstå från sådana befattningar, vilka vålla olägenhet i utförandet av tjänsteåliggandena; samt

17) utföra alla de åligganden, vilka åvila honom enligt lag, förordning, folkskolreglemente eller sakens natur.

Lärare är pliktig att undervisa även vid annan folkskola, i händelse ett timantal, som motsvarar hans undervisningsskyldighet, icke förekommer vid hans egen och den andra arbetsplatsen icke är belägen på längre avstånd än två kilometer.

Lärare, som är gemensam för två eller flera skolor, är pliktig att utföra undervisningsuppdrag i de skolor, vars lärare han är, utan hänsyn till resans längd.

Vad ovan sagts om lärare, gäller i tillämpliga delar även beträffande arbetshandledare, timlärare eller annan person, som meddelar undervisning.

Lärarinna i huslig ekonomi eller, i händelse flera sådana finnas inom kommunen, den bland dem, med vars tjänst denna skyldighet förenats, äger, försåvitt vägledning icke på annat sätt ordnats, övervaka och leda skolornas kosthållsverksamhet genom anordnande av kurser för kokerskorna och genom att vederbörande erhålla vägledning beträffande anskaffningen av födoämnen.

Speciallärare i slöjd för gossar eller, i händelse flera sådana finnas inom kommunen, de bland dem, med vilkas tjänst denna skyldighet förenats, äga bistå kommunen vid anskaffningen av slöjdtillbehör för gossar till olika skolor, i mån av möjligheter handleda lärare och arbetshandledare, vilka sakna särskild underbyggnad, i meddelande av undervisning i slöjd för gossar samt för dem anordna studiedagar och annan rådgivning. Detsamma gäller på motsvarande sätt i fråga om speciallärarinnor i handarbete för flickor.

118 §.

Folkskolföreståndare åligger att:

1) leda och övervaka undervisnings- och uppfostringsarbetet i skolan, vården och an-

litandet av biblioteket, övervaka skolans kosthåll och elevinternat, följa med de andra lärarnas undervisning i enlighet med vad som i folkskolans reglemente föreskrives, leda lärarna till inbördes samarbete, dock så, att icke någons självständighet obefogat inskränkes, tillse, att god disciplin och ordning råda i skolan, samt bistå de andra lärarna vid upprätthållandet av disciplin och ordning;

2) inom en vecka efter det läsårets arbete begynt till direktionen överlämna ett i samråd med lärarna utarbetat förslag till årsamälan om läroplanen samt i sinom tid förslag till lovdagar;

3) vid behov sammankalla lärarna, arbetshandledarna och timlärarna samt elevhemsföreståndarna till lärarmöte, därvid föra ordet och tillse, att beslutet protokollföres och verkställas;

4) i tid underrätta skolans övriga tjänsteinnehavare om direktionssammanträde och därefter om vid detta fattade beslut, som beröra dem samt om skrivelser och andra meddelanden från skolstyrelsen, folkskolinspektör och de kommunala myndigheterna, vilka böra bringas till deras kännedom;

5) för den tid lärare vid skolan, elevhemsföreståndare eller han själv träffats av förfall ordna handhavandet av åliggandena, dock högst för en tid av tre dagar, och genast underrätta direktionens ordförande om saken;

6) då epidemi hotar därom underrätta direktionens ordförande och skolläkaren samt, om skolan stänges, även folkskolinspektör;

7) på godtagbart skäl bevilja elev tillstånd till frånvaro från skolan under längre tid än en vecka, dock högst under en månad;

8) övervaka skolbyggnadernas, inventariernas och lösörets skick, belysning och uppvärmning, vädring och städning samt förskölandet av skolans omgivning;

9) vårda skolans arkiv, elev- och inventarieförteckningar samt övriga kanslihandlingar och på begäran, försåvitt annorlunda icke stadgats, utgiva utdrag och avskrifter åt myndigheterna och mot av fullmäktige fastställd lösen åt enskilda;

10) utarbeta av skolstyrelsen, folkskolinspektör eller de kommunala myndigheterna föreskrivna årsberättelser, statistiska uppgifter och andra rapporter och på bestämda tider översända dem till vederbörande;

11) vårda undervisnings- och åskådningsmaterielen samt förråden av sådana läroböcker och skoltillbehör, som skola utdelas till eleverna, och föra förteckning över dem; samt

12) även i övrigt i allo främja skolväsendet och utföra de åligganden, som enligt lag, förordningar, folkskolreglemente eller sakens natur ankomma på honom.

Observerar föreståndare, att lärares, arbetshandledares, timlärares eller direktionens eller kommunens förfarande har varit felaktigt och skadligt för skolan och vinnes icke annars rättelse, bör han anmäla om saken hos folkskolinspektor.

I stad och köping må beträffande föreståndares åligganden förordnas annorlunda än i 1 mom., punkterna 2, 4, 5, 6, 9, 10 och 11 stadgats.

119 §.

Elevhemsföreståndare åligger att:

1) förestå elevhemmet och utarbeta förslag till verksamhetsplan för detta samt underställa den plan hon utarbetat folkskoldirektion för godkännande;

2) troget vårda sig om elevhemmet och de där boende barnen, så att elevhemmet för dem blir ett gott och uppfostrande hem;

3) under iakttagande av föreskrifterna i verksamhetsplanen för elevhemmet med omsorg och sparsamhet omhändervard elevhemmets ekonomi och redovisa för penningmedlen;

4) anställa och avskeda sina biträden och elevhemmets tjänstefolk samt ordna arbetena och övervaka dem;

5) med hjälp av elevhemmets personal och eleverna utföra sysslorna inom elevhemmet;

6) tillse, att eleverna utföra sina hemuppgifter samt vid behov och efter möjlighet handleda dem vid dessa, så ock handleda dem i andra uppgifter, vilka ordnas i elevhemmet, i fria sysselsättningar och lekar;

7) upprätthålla disciplin och ordning i elevhemmet;

8) intaga sina måltider vid elevhemmets bord tillsammans med eleverna;

9) då elev insjuknat vårda denne och vid behov anskaffa hjälp av hälsosyster eller läkare samt, på epidemisk sjukdom yppar sig i elevhemmet, därom anmäla hos skolans före-

ståndare och om ärendets brådskande natur så kräver, även hos skolläkaren;

10) ombesörja och ansvara för vård och förvaring av elevhemmets inventarier och förråd av födoämnen; samt

11) samvetsgrant utföra de åligganden, vilka enligt lag, förordning eller folkskolreglemente ankomma på henne, eller vilka elevhemmets vård annars förutsätter.

Elevhemsföreståndare är berättigad till sex veckors semester under sommaren samt under annan tid till oavbruten veckoledighet under tjugofyra timmar.

Dessutom bör henne under den tid elevhemmet är i verksamhet, under en vardag varje vecka beredas fyra lediga timmar under tiden mellan klockan 8 och klockan 18.

120 §.

Föreståndare för sommarkoloni åligger att:

1) leda och övervaka kolonins verksamhet, vägleda dess personal till pedagogiskt samarbete samt tillse, att snygghet och ordning råda inom kolonin och att denna även i övrigt fyller sitt ändamål;

2) anställa och avskeda nödigt tjänstefolk;

3) handhava kolonins ekonomi med omsorg och sparsamhet, bestämma och ansvara för inköpen och redovisa för penningmedlen;

4) utvälja de elever, som skola intagas i kolonin, försävt icke den, som upprätthåller denna, annorlunda bestämt, anordna deras avhämtning och ledsagning tillbaka till hemmen, besvara föräldrarnas förfrågningar och giva dem föreskrifter för barnens utrustning för kolonin;

5) tillse, att eleverna vägas vid ankomsten till kolonin och vid avfärden därifrån och att resultaten införas i en förteckning, förbereda läkarundersökningar och övervaka, att av läkare utfärdade vårdföreskrifter följas och att läkare vid behov tillkallas;

6) föra journal i enlighet med de anvisningar skolstyrelsen utfärdat;

7) utarbeta en berättelse över kolonins verksamhet samt övriga vid ansökan om statsunderstöd nödiga utredningar; och

8) i övrigt utföra de uppgifter, som enligt sakens natur ankomma på honom.

En del av föreståndarens uppgifter må anförtros åt biträdande föreståndaren.

17 kap.

Kompetens.

121 §.

Den, som skall utnämnas till innehavare av lektors-, lärar-, timlärar-, arbetshandledar- och elevhemsföreståndartjänst inom folkskolväsendet eller den, som för provtid skall förordnas att bestrida lektors- eller lärartjänst, skall ha fyllt minst tjuogoett år. Vid utnämning skall därjämte beaktas, vad i detta kapitel stadgats beträffande kön, språkkunskap och annan kompetens hos den, som skall utnämnas.

Den, som skall utnämnas, må icke vara behäftad med sådant kroppsslyte eller sådan sjukdom, som gör honom olämplig för tjänsten.

122 §.

Med de undantag, som nedan i denna paragraf stadgas, må till innehavare av tjänst inom folkskolväsendet utnämnas såväl man som kvinna.

Vid folkskola med minst två lärare skall såvitt möjligt finnas lärare av båda könen. Till att innehava tjänst såsom lärare i gymnastik och idrott för gossar är endast man kompetent, till att innehava tjänst såsom lärarinna i motsvarande ämnen för flickor endast kvinna.

Till elevhemsföreståndare må utnämnas endast kvinna.

123 §.

Till innehavare av tjänst vid finsk- eller svenskspråkig folkskola må utnämnas endast person, som uppfyller de i denna paragraf stadgade kraven rörande kunskap i skolans undervisningsspråk.

Av lektor vid mellanskola kräves, att han, i enlighet med vad som stadgats angående dem, som sträva att bliva lärare vid statens läroverk, fullständigt behärskar skolans undervisningsspråk.

Av annan, som skall utnämnas till innehavare av lärartjänst, kräves, att han på skolans undervisningsspråk fullgjort den till utbildningen hörande auskulteringen.

I händelse innehavares av lärartjänst verksamhet berör såväl finsk- som svenskspråkiga skolor, kräves av den, som skall utnämnas till innehavare av tjänsten, att han fyller ovan stadgade krav för vardera undervisningsspråkets del.

Av annan än innehavare av lärartjänst kräves, att han på skolans undervisningsspråk erhållit för tjänsten erforderlig utbildning under minst ett läsår eller på skolans undervisningsspråk inhämtat mellanskolans eller folkskolans lärokurs. I händelse innehavares av dylik tjänst verksamhet berör såväl finsk- som svenskspråkiga skolor, kräves av honom utöver det förenämnda dessutom tillräcklig kunskap i minoritetens språk enligt den utnämmande myndighetens prövning. Majoritetens och minoritetens språk inom ämbetsområde, vilka äro mindre än kommunen, bestämmas härvid enligt elevantalen i folkskolorna inom områdena.

Av den, som skall utnämnas till innehavare av skola med lapska såsom undervisningsspråk kräves jämte kunskap i finska språket enligt vad som ovan stadgats såvitt möjligt tillräcklig kunskap i lapska språket.

124 §.

För lärartjänst vid egentlig folkskola kräves med i 126 § stadgat undantag folkskol-lärarexamen.

För sådan folkskollärartjänst, vars innehavare åligger att huvudsakligen undervisa elever i första, andra eller tredje årsklassen i egentlig folkskola, är även sådan person kompetent, som innehar förutvarande lärares vid lägre folkskola kompetens, då han genom självstudier avlagt av skolstyrelsen föreskrivna examina och därefter genomgått av skolstyrelsen anordnad eller godkänd kompletteringskurs.

125 §.

Kompetensvillkor för de i 54 § 2 momentet folkskollagen omförmälda ämneslärartjänsterna vid egentlig folkskola är utöver folkskollärarexamen, att vederbörande i de ämnen, i vilka undervisning skall meddelas såsom innehavarens av tjänsten huvudämnen, i ettvarit i sagda examen eller i avgångsbetyg från gymnasium erhållit berömliga vitsord (9—10).

Av lärare, som i något ämne innehar med fordringarna för filosofiekandidatexamen överensstämmande vitsord, kräves icke i detta ämne i föregående moment stadgat berömligt vitsord. Sådant kräves icke heller av lärare i handarbete och teckning, sånglärare eller lärare i gymnastik och idrott, vilken inhämtat av skolstyrelsen godkänt kompletterande studium.

126 §.

För sådan lärartjänst vid egentlig folkskola, vars innehavare är pliktig att undervisa endast i gymnastik, idrott och hälsolära, kräves såsom kompetensvillkor vid universitetets gymnastikinrättning avlagd gymnastiklärarexamen. Då lärare vid egentlig folkskola äger meddela undervisning endast i teckning, utgöres kompetensvillkoret för tjänsten av en vid Konstindustriella läroverket avlagd examen för lärare i de bildande konsterna, samt då undervisningsämnet utgöres enbart av sång av en vid Sibelius-Akademien avlagd sånglärarexamen. Dessutom kräves, i händelse sökanden icke är folkskollärare, examen i pedagogik och didaktik enligt fordringarna för filosofiekandidatexamen, samt auskultering under en termin. Auskulteringen må ske vid normallyceum, folkskollärarseminarium eller vid universitet eller högskola, som utbildar folkskollärare.

Av lärare i slöjd för gossar, vilken icke är skyldig att undervisa i andra ämnen, kräves mellanskolans lärokurs och avgångsbetyg från avdelningen för träarbete vid statens institut för manlig hemslöjd. Lärarinna i handarbete för flickor, vilken icke är skyldig att undervisa i andra ämnen, bör hava avlagt examen vid lärarinneavdelningen vid Helsingfors handarbetslärarinneinstitut och i de svenskspråkiga skolorna examen för svenskspråkiga handarbetslärarinnor vid av undervisningsministeriet godkänd anstalt.

127 §.

Kompetensvillkor för lärartjänst vid medborgarskola är för ändamålet anordnad examen för lärare vid medborgarskola.

128 §.

Kompetent för lärartjänst vid hjälpskola är person, som avlagt folkskollärarexamen och efter att under minst två år hava förestått lärartjänst vid egentlig folkskola har avlagt för ändamålet anordnad examen för speciallärare.

Då särskild lärar- eller lärarinnetjänst i slöjd för gossar eller handarbete eller huslig ekonomi för flickor inrättats vid hjälpskola, kräves av dess innehavare samma kompetens som för motsvarande tjänst vid egentlig folkskola eller medborgarskola samt dessutom medelst förordning föreskriven examen för speciallärare.

Vad ovan sagts beträffande lärare vid hjälpskola, gäller även i motsvarande mån lärare vid observationsklasser samt övriga specialklasser och specialskolor.

129 §.

För lektorstjänst vid mellanskola kräves yngre lektors vid statens läroverk kompetens. Har sökanden dessutom folkskollärarkompetens, kräves dock endast en termins auskultering vid normallyceum.

Finnes i statens läroverk icke motsvarande yngre lektorstjänst eller finnes dylik endast vid normallyceum, stadgas angående kompetensvillkoren medelst förordning.

130 §.

I stöd av de prestationer, vilka omförmäls i 125, 126 och 128 §§, utfärdar skolstyrelsen åt vederbörande ett intyg angående kompetens. Undervisningsministeriet må dock berättiga utbildningsanstalt för lärare att utfärda sagda intyg.

131 §.

Har lärartjänst förenats med skyldighet att meddela undervisning i slöjd för gossar eller handarbete för flickor eller i något annat ämne, beträffande vilket någon för undervisning däri duglig lärare icke tidigare finnes vid skolan, är för tjänsten endast sådan sökande kompetent, som besitter kompetens och förmåga att undervisa även i detta ämne.

Har med tjänsten förenats skyldighet att undervisa i evangelisk-luthersk religion, skall den, som utnämnes, vara medlem av evangelisk-luthersk församling.

132 §.

Kompetent såsom arbetshandledare och timlärare är den, som besitter kompetens att tjänstgöra såsom lärare eller lektor i vederbörande ämne.

Kompetens för arbetshandledar- och timlärartjänst vinnes även medelst av person eller inrättning, som av skolstyrelsen godkänts, utfärdat intyg över, att sökanden besitter erforderliga kunskaper och färdigheter samt förmåga att undervisa.

133 §.

Av den, som skall utnämnas till elevhemsföreståndare, kräves examen för lärare i huslig ekonomi eller av folkskollärarsemina-

rium utfärdat kompetensintyg för elevhemsföreståndare.

134 §.

Föreståndare eller biträdande föreståndare för sommarkoloni bör vara folkskollärare med tjänstekompetens.

135 §.

Interimistiskt eller såsom vikarie må högst för ett läsår åt gången anställas person, vilken utan att uppfylla ovan i detta kapitel stadgade kompetenskrav, dock besitter tillräcklig kunskap och förmåga för att sköta tjänsten.

18 kap.

Utnämning.

136 §.

Tjänst, som blivit vakant, bör ordinariter besättas, såvida laga hinder därför icke föreligger.

Tjänst besättes ordinariter räknat från och med den 1 augusti.

Då tjänst icke kan ordinariter besättas, anställs en interimistisk tjänstförrättande intill läsårets slut.

Formulär för utnämningensbrev fastställas av skolstyrelsen.

137 §.

Läro- eller elevhemsföreståndartjänst, som skall ordinariter besättas, bör anslås ledig att sökas i officiella tidningen samt i någon annan på skolans språk utkommande, bland nämnda tjänsteinnehavare allmänt spridd tidning. Ansökningstiden är minst 20 och högst 30 dagar. Tillkännagivandet bör ingå i vardera tidningen minst 15 dagar före ansökningstidens utgång, dagen för tidningens utkommande medräknad. Hänför sig tjänsteinnehavares verksamhet till såväl finsk- som svenskspråkiga skolor, skall tillkännagivandet ingå i officiella tidningen på båda språken samt i ovan avsedd annan på svenska och finska utkommande tidning.

Tjänst lediganslås till ansökan antingen av direktionen eller av folkskolnämnd i enlighet med vad den sistnämnda föreskriver. I händelse valet bör förrättas av folkskolnämnd, äger denna lediganslå tjänsten.

Arbetshandledar- eller timplärartjänst och läro- eller elevhemsföreståndartjänst, som interimistiskt skall besättas, må anslås ledig eller utbudas i och för ansökan även på annat ändamålsenligt sätt.

138 §.

Sökande bör till sin ansökan foga ämbetsbetyg eller utdrag ur civilregistret, betyg, som utvisa kompetensen och, om han är anställd vid folkskola, av folkskoldirektion eller folkskolnämnd utfärdat intyg för tjänsteansökan samt i 161 § stadgad meritförteckning. Sökande är dessutom pliktig att till sin ansökan foga läkarintyg över röntgenundersökning därom, att han icke är behäftad med smittsam tuberkulos.

Försåvitt bilagorna icke äro original, böra de vara till riktigheten bestyrkta av tvenne ojäviga personer. Då den myndighet, som förrättar valet, folkskolinspektor eller skolstyrelsen så påfordrar, är sökande pliktig att förete originalbetyg för påseende. Ämbetsbetyg eller utdrag ur civilregister, av direktion eller folkskolnämnd utfärdat intyg och läkarintyg må icke vara utfärdat och meritförteckning icke uppgjord mera än tre månader tidigare, räknat från ansökningstidens utgång.

139 §.

Ansökningarna skola tillställas folkskoldirektionen eller folkskolnämnden, om den verkar som folkskoldirektion vilken förrättar valet.

Har i tillkännagivande angående ansökan icke anvisats regelbundet öppen byrå, till vilken ansökningarna må inlämnas, böra de överlämnas till ordföranden eller sekreteraren. Den, som mottager ansökan, bör på ansökningshandlingen anteckna antalet bilagor samt när ansökan inlämnats och vem som inlämnat den.

Ansökan må även insändas per post, såsom därom är särskilt stadgat. Ordföranden äger draga försorg därom, att anlända ansökningar avhämtas, att ankomsttiden och antalet bilagor antecknas samt att ansökningarna behandlas.

140 §.

Ordföranden eller under hans överinseende sekreteraren är pliktig att över sökandena i enlighet med av skolstyrelsen utfärdade anvisningar uppgöra en förteckning, i vilken böra införas de viktigaste av de uppgifter, vilka utvisa envars kunskap och lämplighet.

141 §.

Efter ansökningstidens utgång skall val ofördröjligen förrättas. I brist på för tjänsten kompetenta sökande eller annars då

folkskolinspektor därtill givit sitt bifall skall tjänst ånyo lediganslås att sökas.

142 §.

Vid val fattat beslut bör omedelbart underställas folkskolinspektor för stadfästelse. Vid underställandet bör bifogas utdrag ur det vid valförrättningen uppgjorda protokollet, vari tillkännagivandet angående ansökan bör intagas och anteckning göras om dagen, då det offentliggjorts och i vilka tidningar eller huru tjänsten annars lediganslagits eller utbudits till ansökan, samt den i 140 § omnämnda förteckningen och samtliga ansökningar jämte bilagor. Försåvitt till ordinarie innehavare av tjänsten utsetts person, som innehar annan folkskollärartjänst inom samma kommun och erhållit fullmakt för denna, bör vid underställandet även fogas en på direktionens vägnar undertecknad fullmakt, vilken skall utgivas till vederbörande.

143 §.

Då elevhemsföreståndare, timlärare eller arbetshandledare utsetts, bör till handlingarna rörande valet fogas av ordföranden undertecknat förordnande, vilket folkskolinspektor, i händelse han omfattar direktionens beslut, bestyrker med sin namnunderskrift och återsänder i och för överlämnande till vederbörande.

144 §.

Önskar lärare, vilken icke utsetts till innehavare av den för ordinarie besättande avsedd tjänst han sökt, återtaga sin ansökan, anmäla därom hos folkskolinspektor inom sju dagar efter valet, valdagen oräknad.

145 §.

Folkskolinspektor äger ofördröjligen upptaga valärende till prövning och däri avgiva sitt beslut, vid ordinarie besättande av lärartjänst dock icke förrän åttonde dagen efter valet, valdagen oräknad. Stadfäster folkskolinspektor valet, kallar han den utsedda att bestrida tjänsten samt underrättar om sitt beslut valförrättaren och folkskolnämnden i den kommun, i vars tjänst den utsedda är anställd. Har den kunnigaste och lämpligaste bland sökandena vid valet förbigåtts eller har vid detta annars förfarit felaktigt i sådan mån, att valet icke kan stadfästas, skall folkskolinspektor återkalla det till den del det är felaktigt och

återförvisa ärendet, beroende på det fel, som vid dess handläggning inträffat, antingen helt eller delvis för ny behandling och skall beroende på sakens natur föreslå antingen fortsättning av valärendets handläggning, förrättande av nytt val, tjänstens lediganslående ånyo, att tjänstens besättande måtte få förfalla eller annan för rättelse av felet nödig åtgärd.

Då folkskolinspektor återförvisar valärende, bör han samtidigt underrätta den myndighet, som verkställt valet, om vilka sökande, som hava återtagit sina ansökningar. Återtagen ansökan må icke tagas i beaktande.

Avviker direktionens nya beslut från folkskolinspektors förslag, bör det motiveras i detalj. Kan folkskolinspektor icke heller nu omfatta direktionens åtgärd, bör han underställa ärendet skolstyrelsens avgörande.

Folkskolinspektor äger motivera av honom fattat negativt beslut.

Då folkskolinspektor stadfäst val, vid vilket person, som innehar annan folkskollärartjänst inom samma kommun och erhållit fullmakt för denna, blivit utsedd till ordinarie lärare, äger folkskolinspektor underteckna fullmakten och översända den för att utgivas till vederbörande.

146 §.

Har till innehavare av tjänst utsetts person, som till följd av kroppsyte eller nedsetta kropps- eller själskrafter entledigats från tjänst eller avsatts, eller person, mot vilken förfarande, som avser entledigande från tjänst eller disciplinärt eller annat åtal, vilket gör honom olämplig för tjänsten, är anhängigt eller i händelse det annars är bekant, att härmed jämförbar olämplighet utgör hinder, må folkskolinspektor icke stadfästa valet.

147 §.

Lärare, vilken icke tidigare erhållit fullmakt för folkskollärartjänst, är pliktig att förrän fullmakt utfärdas för folkskoldirektion förete intyg över, att han avlagt examen i folkskolförvaltning.

I examen i folkskolförvaltning, för vilken fordringarna fastställas av skolstyrelsen, må avläggas lägsta, mellersta och högsta vitsord. Examinatorerna utses av skolstyrelsen. Om den avgift, som skall erläggas för examen, stadgas särskilt.

148 §.

Då lärare fullgjort sin provtjänstgöring, verkställer direktionen undersökning av huru han skött sin tjänst och inbegär i händelse läraren under en del av provtjänstgöringen varit underordnad annan direktion utlåtande även av denna.

Direktionsbeslut om utgivande eller vägran av fullmakt bör underställas folkskolinspektor för stadfästelse och, då beslutet är positivt, bör vid underställandet bifogas en på direktionens vägnar undertecknad fullmakt. Förenar sig folkskolinspektor om utgivandet av fullmakt, återsänder han den av honom undertecknade fullmakten för att utgivas till vederbörande. Direktionens av folkskolinspektor stadfästa beslut, medelst vilket fullmakt vägrats, bör delgivas vederbörande lärare.

149 §.

Till föreståndare för folkskola skall utses någon av skolans lärare. Dock skall, där icke särskild orsak kräver undantag, ordinarie lärare ställas framom sådana, som tjänstgöra på provår, interimistiskt anställda och vikarier, samt för tjänst kompetent framom inkompetenta.

Förrän val av föreståndare förrättas, skall folkskoldirektion bereda skolans lärare, timlärare och arbetshandledare tillfälle att envar skilt för sig eller samtliga gemensamt föreslå vem, som borde utses till föreståndare.

19 kap.

Indragning av tjänst.

150 §.

Klasslärartjänst vid egentlig folkskola anses obehövlig, då elevantalet nedgått till den i 179 § stadgade lägre gränsen och annan lärartjänst inom folkskolväsendet, då tjänsteinnehavare icke kan erbjudas en mot undervisningsskyldigheten svarande mängd arbete, försåvitt icke tjänsten på grund av stadgandena i folkskollagen eller denna förordning är oundgänglig.

151 §.

Finnas vid skola två eller flera lärartjänster, av vilka en kan indragas, skall i första hand vakant tjänst indragas eller försåvitt sådan icke finnes, den tjänst, vars innehavare förklarar sig samtycka till in-

dragning av tjänsten, därefter för provtjänstgöring anställd lärares eller, såvida flera sådana finnas, den senast till provtjänstgöring förordnade lärarens tjänst, samt därefter den senast utnämnda lärarens tjänst.

Förrän kommunfullmäktige besluta indraga lärar- eller elevhemsföreståndartjänst böra de bereda folkskolnämnd eller, om sådan icke finnes, direktionen tillfälle att avgiva utlåtande i ärendet, försåvitt icke denna gjort framställning om indragningen.

Beslut om indragning av tjänst skall underställas skolstyrelsen för stadfästelse. Beslutet träder i kraft räknat från den efter fattandet av skolstyrelsens beslut nästkommande 31 juli.

152 §.

Gör stadgande i lag eller förordning, ändring i distriktsindelningen, ökning eller minskning av elevantalet eller annan orsak ombildning av en tjänst erforderlig, beslutar kommunfullmäktige därom, efter det folkskolnämnd eller, i händelse sådan icke finnes, folkskoldirektion avgivit sitt utlåtande i ärendet.

153 §.

Tjänsteinnehavare, vars tjänst indragits, överflyttas av kommunstyrelsen till annan tjänst inom samma kommun, försåvitt icke kommunfullmäktige förbehållit sig överflyttningsrätten.

Anser direktionen, att på indragningsstat uppförd tjänsteinnehavare icke bör överflyttas till densamma underordnad tjänst, skall kommunfullmäktige avgöra ärendet.

Tjänsteinnehavare må icke överflyttas till sådan tjänst, att han icke uppfyller de för densamma uppställda kompetenskraven.

Såsom lämplig tjänst för tjänsteman på indragningsstat skall anses tjänst, som motsvarar hans indragna tjänst.

Indrages tjänst, som bestrides av för provtid förordnad lärare, överflyttas denne till annan tjänst, såsom om ordinarie innehavare av tjänst är stadgat, och må han där fortsätta sin tjänstgöring för provtid.

154 §.

Har hos skolstyrelsen anmälan gjorts om tjänsteinnehavare, åt vilken inom hans egen kommun icke kan erbjudas tjänst av motsvarande slag, skall skolstyrelsen förordna, att någon eller några tjänster icke skola ordinariter besättas, förrän det utretts, huru-

vida den på indragningsstat uppförda må överflyttas till någon av dem.

155 §.

Önska flera kompetenta tjänsteinnehavare vid utbildning av tjänster erhålla samma tjänst, avgör folkskolnämnd eller, om dylik icke finnes, folkskoldirektion, vem tjänsten skall tilldelas och tager därvid i betraktande, vad skolans fördel och billigheten kräva. Skall vid utbildning lärare överflyttas för att handhava lärartjänst vid annan skola, bör i tillämpliga delar det, som i 151 § 1 mom. är stadgat, lända till efterrättelse.

20 kap.

Tjänsteinnehavares rättsliga ställning.

156 §.

Av- och tillträdesdag för tjänsteinnehavare vid folkskolväsendet är den 1 augusti. Avsked skall på giltig orsak beviljas även vid annan tidpunkt. Lärare på indragningsstat är pliktig att mottaga honom erbjuden tjänst den 1 dagen i följande månad efter det beslutet om, att han är pliktig att mottaga tjänsten har delgivits honom.

Tjänsteinnehavare, som önskar avgå från sin tjänst, skall skriftligen anhålla om avsked. Då avskedet beviljats, utfärdas åt honom skiljebrev, i vilket bör antecknas tjänstgöringstiden, tjänstledigheter och orsakerna till dem samt, om därom anhållits, även en bedömning av hans handhavande av tjänsten samt hans uppförande inom och utom tjänsten.

Lärare vid hjälpskola och observationsklass är pliktig att avgå från tjänsten den 31 juli det kalenderår, då han fyller sextio år, försåvitt icke skolstyrelsen medger honom rätt att ytterligare kvarstå i tjänsten.

157 §.

Har tjänsteinnehavare gjort sig skyldig till fel eller försummelse, som icke påkallar vidtagande av disciplinära åtgärder, må folkskoldirektion eller folkskolinspektor tilldela honom anmärkning, angående vilken anteckning bör göras i direktionens protokoll. Låter han sig icke rätta, må folkskolinspektor skrida till disciplinära åtgärder.

158 §.

Folkskolinspektor skall upprätta protokoll över undersökning, som av honom företagits i disciplinärende, ävensom underteckna det-

samma. Förhör bör hållas i närvaro av ojävig person. Då straffyrkande skall föreläggas folkskolnämnd, bör folkskolinspektor bereda folkskoldirektionen tillfälle att avgiva sitt utlåtande i ärendet.

Straffyrkande bör skriftligen framläggas för ordföranden för folkskolnämnden, vilken ofördröjligen äger bringa den under handläggning i folkskolnämnden.

Folkskolnämnd bör, innan den fattar beslut, bereda den anklagade tillfälle att avgiva skriftlig förklaring samt, i händelse skäl därtill föreligger, höra honom även muntligt.

Folkskolnämnds beslut bör bevisligen delgivas den anklagade och folkskolinspektor medelst protokollsutdrag. Folkskolnämnd bör om beslutet underrätta jämväl folkskoldirektionen.

Då avgörandet av disciplinärende ankommer på folkskoldirektion, gäller därom i tillämpliga delar, vad som är stadgat beträffande folkskolnämnd.

159 §.

Har folkskoldirektion erhållit kännedom om sådant förhållande, försummelse eller beteende hos tjänsteinnehavare, vilket skulle kunna föranleda disciplinärt åtal mot denne, äger direktionen ofördröjligen därom skriftligen underrätta folkskolinspektor.

160 §.

Har folkskollärare gjort sig skyldig till sådant förfarande, att han i stöd av 70 § folkskollagen borde avhållas från tjänsteutövning, skall folkskoldirektion skrida till de åtgärder ärendet påkallar. Beslut om avhållande från tjänsteutövning bör omedelbart genom förmedling av folkskolinspektor underställas skolstyrelsen för stadfästelse.

Anser folkskolinspektor eller folkskolnämnd, att lärare borde avhållas från tjänsteutövning, skola de bringa detaljerad motivering härför till direktionens kännedom.

161 §.

Meritförteckning för tjänsteinnehavare bör uppgöras enligt av skolstyrelsen fastställt formulär. Däri skola antecknas disciplinära och andra mot tjänsteinnehavaren väckta anhängiga åtal och honom ådömda straff. Åtnjuter vederbörande pension eller är han entledigad från tjänst till följd av förlust av arbetsförmåga eller sjukdom, bör detta angivas i meritförteckningen.

Har åtal högst föranlett varning, må anteckning därom uteslutas ur meritförteckning efter fem år och i fråga om annat straff, vilket icke innefattar avsättning eller frihetsstraff, efter tio år efter det beslutet fattats. Dömes tjänsteinnehavare ånyo förrän sagda tid gått till ända, skall även anteckningen i meritförteckningen om det tidigare straffet bibehållas, tills det nya straffet får uteslutas.

Över lärare och elevhemsföreståndare för folkskolinspektor i enlighet med av skolstyrelsen utfärdade föreskrifter stamkartotek, i vilket han inför till meritförteckningen hörande uppgifter. Överflyttar tjänsteinnehavare till annat inspektionsdistrikt skall kortet översändas till folkskolinspektorn i detta distrikt.

21 kap.

Sammanträden.

162 §.

Vid skola med minst tre lärartjänster behandlas ärenden rörande undervisningsplanen, komplettering av undervisningsmateriel och bibliotek, skolans ordningsregler, lärarkårens framställningar och utlåtanden samt elev, som icke låter sig rätta med skolans disciplinära medel, vid lärarsammanträde, till vilket skolans lärare, arbetshandledare och timlärare böra kallas. Sammanträde skall alltid hållas, då flertalet av de kallade hos föreståndaren kräver detta. Vid mindre skolor handläggas samma ärenden vid enskilda överläggningar.

Vid lärarsammanträde må även andra, skolans arbete berörande ärenden behandlas.

Förslag om överflyttning av elev i mellanskola till egentlig folkskola eller medborgarskola bör underställas folkskolinspektor för avgörande.

Underlyda flera skolor samma direktion, behandlas ärenden, vilka beröra samtliga skolor, vid gemensamt sammanträde, vilket sammankallas av den till åldern äldsta föreståndaren.

Har skola flera än tio lärare, må lärarkåren bland sina medlemmar för högst fyra år i gången tillsätta en kommitté för att bereda de ärenden, som skola behandlas vid lärarsammanträde.

Vid lärarsammanträde äger folkskolinspektor, folkskoldirektionen och folkskolnämnds

sekreterare, skolläkare och skoltandläkare yttranderätt, men icke rösträtt.

163 §.

Folkskoldirektion eller folkskolföreståndare må till främjande av samförståndet och samarbetet mellan skola och hem kalla lärarna vid skolan eller vid viss klass inom denna och elevernas målsmän till gemensamt föräldramöte samt bestämma mötets program och ordförande.

164 §.

Folkskolnämnd äger åtminstone en gång i året kalla lärarna, arbetshandledarna och timlärarna, elevhemsföreståndarna samt direktionsmedlemmarna, eller någon grupp bland dessa till gemensamt sammanträde för att behandla frågor, vilka beröra folkskolväsendet. Folkskolinspektor bör i god tid underrättas om sammanträdet.

Då lärarkåren skall utse sin representant i direktionen eller folkskolnämnden, kallar den till åldern äldsta föreståndaren lärarna till sammanträde och för där ordet, försävt i folkskolans reglemente icke är annorlunda föreskrivet.

165 §.

Folkskolinspektor bör en gång i året, helst när läsårets arbete börjar, kalla de honom underlydande lärarna eller någon grupp bland dem till distriktssammanträde, bestämma dess program och där föra ordet.

Folkskolinspektor må även kalla ordförandena för och lärarledamöterna i folkskolnämnderna och folkskoldirektionerna till gemensamma eller särskilda överläggningar.

166 §.

Skolstyrelsen må, då den finner det erforderligt, anordna ett hela landet omfattande folkskolmöte, till vilket lärarna vid samtliga folkskolor och anstalter för utbildning av lärare samt folkskolinspektorer kallas. Skolstyrelsen må även till särskilda möten kalla lärare, skolföreståndare, folkskolinspektorer eller ordförande för eller lärarledamöter av folkskolnämnder eller den grupp av dessa, som den utsett.

167 §.

Angående lärarråds sammanträden stadgas särskilt.

22 kap.

Statsunderstöd.

168 §.

Skolstyrelsen bör årligen utreda de i 76 § 2 mom. folkskollagen avsedda gängse genomsnittliga byggnadskostnaderna.

169 §.

Beträffande i 74 och 75 §§ folkskollagen omförmäلت byggnadsbidrag, extra byggnadsbidrag och amorteringslån bör ansökan göras hos skolstyrelsen. Ansökan bör tillställas folkskolinspektör inom ett år efter utgången av det år, under vilket byggnadsarbetet såsom färdigt mottagits, vid hot om, att rätten att erhålla understöd och lån anars är försuttet, försävt icke laga hinder påvisas.

170 §.

Statsrådet bestämmer på framställning av skolstyrelsen årligen för varje kommun såväl ett högsta som ett lägsta procenttal, inom vars gränser skolstyrelsen bör bevilja byggnadsbidrag, extra byggnadsbidrag och amorteringslån. På statsrådet ankommer likaså att bestämma räntan på amorteringslån och betalningsvillkoren.

Anser skolstyrelsen, att särskild orsak påkallar avvikelser från de i 1 mom. avsedda procentalen, skall ärendet underställas statsrådet för stadfästelse.

171 §.

Brinner folkskolbyggnad ned eller överlätes den till annat ändamål och nödgas kommunen till följd därav uppföra nya byggnader, beviljas byggnadsbidrag och lån för dessa endast för det belopp, med vilket de till normalpris begränsade nybyggnadskostnaderna överskrida den gamla byggnadens värde. Har kommunen enligt 86 § folkskollagen till staten erlagt en mot bidraget svarande andel av den gamla byggnadens värde, beaktas denna dock vid bestämmandet av det nya bidraget.

172 §.

Skolstyrelsen utanordnar byggnadsbidrag och statskontoret amorteringslån.

173 §.

Då byggnadsarbetet påbörjats, förordnar skolstyrelsen på grund av kommunens rekvisition om utbetalning av 25 procent av det

beviljade byggnadsbidraget. Då byggnaden bragts under vattentak, utbetalas 50 procent av bidraget. Återstoden av bidraget utbetalas, då byggnaden konstaterats vara uppförd i enlighet med de fastställda ritningarna och arbetsbeskrivningarna och som sådan mottagen, och redovisningen för byggnadskostnaderna granskats och godkänts. Byggnadens uppförande anses, såvida icke särskilda orsaker annat ådagalägga, hava påbörjats, då gjutningen av byggnadens grundmur eller uppförandet av annan sådan grund påbörjats eller byggnadsmateriel anskaffats och forslats till platsen i minst så stor mängd, att dess värde utgör en fjärdedel av värdet av det material, som skall användas för hela byggnadsarbetet.

Av det i 75 § folkskollagen avsedda understödet betalas 25 procent, då byggnadsarbetet påbörjats, 50 procent då ungefär tre fjärdedelar av arbetet utförts och återstoden då arbetet mottagits såsom färdigt och redovisningen för kostnaderna granskats.

Av amorteringslån är kommun vid ettvarrt tillfälle berättigad att lyfta en lika stor del som av byggnadsunderstödet.

Åt landets fattigaste och glest befolkade kommuner, vilka beviljats extra byggnadsbidrag, må de beviljade bidragen och lånen utbetalas i förskott i den ordning, som arbetets framskridande och finansiering förutsätta.

174 §.

Sådant understöd, som i stöd av 77, 78 och 79 §§ folkskollagen erlägges till landskommun och köping samt i stöd av 81 § 1 mom. samma lag till stad, bör av kommunen sökas hos skolstyrelsen före utgången av augusti månad inom följande kalenderår, vid hot om, att kommunen, försävt icke laga hinder visas, försuttit sin rätt att erhålla understöd.

Angående ansökningstiderna för övriga statsunderstöd, vilka skola erläggas till kommunerna för de årliga underhållskostnaderna, bestämmer skolstyrelsen.

175 §.

För utgifter under det löpande året erlägges i slutet av varje månad av det understöd, som i stöd av 79 § folkskollagen tillkommer landskommun och köping, såsom förskott ett belopp, vilket i det närmaste motsvarar den andel, som belöper sig på de avlöningar, vilka skola utbetalas i slutet av

sagda månad och de därur utgående barnbidragspremierna. På särskild rekvisition må landskommun och köping i understöd för övriga årliga underhållskostnader under det löpande året erhålla såsom förskott inemot 80 procent av det belopp de erhållit för samma ändamål under det senast förflutna år, för vilket bokslut uppgjorts.

Åt stad må såsom förskott på understödet för de årliga underhållskostnaderna betalas inemot 80 procent av det belopp den erhållit i understöd för det senaste år, för vilket bokslut uppgjorts. Har stad beviljats rätt att erhålla statsunderstöd enligt de grunder, som äro stadgade för statsunderstöd åt landskommun, skall även vid utbetalning av förskott iakttagas bestämmelserna rörande landskommun.

Ovan i 1 och 2 mom. omförmälda förskott, med undantag av förskotten på de i 79 § folkskollagen stadgade understöden, utbetalas i tvänne olika stora rater i början av februari och augusti.

Stiga kalenderårets underhållskostnader till avsevärt större belopp än underhållskostnaderna för det år, på basen av vilket förskottet utbetalas, må förskottsbeloppet höjas i motsvarande mån.

Fördröjes slutgiltigt understöd, som skall erläggas till kommun, till följd av orsak, som icke beror av kommunen, må skolstyrelsen erlægga ett skäligt belopp i tilläggsförskott.

176 §.

Skolstyrelsen utfärdar föreskrifter om vilken utredning, som bör fogas till ansökningar om statsunderstöd.

177 §.

Statsrådet bestämmer vilka landskommuner som höra till landets fattigaste. Förteckningen över kommunerna bör justeras åtminstone vart femte år.

Såsom glest befolkad anses landskommun, vars invånarantal per kvadratkilometer understiger tre. Statsrådet må dock besluta, att skärgårdskommun skall anses vara glest befolkad, ehuru dess befolkningstäthet är högre än detta tal.

Skolstyrelsen äger årligen uträkna det i 80 § folkskollagen avsedda medeltalet för de av folkskolväsendet föranledda kostnaderna i landskommunerna per skattöre samt på ansökan bevilja i sagda paragraf avsett extra statsunderstöd.

178 §.

Stad, som önskar erhålla statsunderstöd i stöd av 81 § 2 mom., skall till skolstyrelsen insända en till statsrådet ställd ansökan och till denna foga utredning beträffande de av folkskolväsendet föranledda byggnadskostnaderna och årliga verkliga underhållskostnaderna, beträffande vardera skilt för sig, för de fem senast förflutna åren, ävensom angående antalet skattören och skattörets belopp under motsvarande tid samt annan erforderlig utredning om stadens ekonomiska situation. Skolstyrelsen skall sända ansökan jämte eget utlåtande till undervisningsministeriet.

179 §.

I folkskoldistrikt i kommun skola finnas minst följande antal barn, vilka skola inträda i folkskola, förrän kommun äger rätt att erhålla statsunderstöd:

1) för avlöning av lärare i skola med en lärare tretton;

2) för avlöning av den ena läraren i skola med två lärare tjugofem;

3) för avlöning av den tredje läraren i skola med tre lärare femtiofem; och

4) för avlöning av den senast anställda läraren i skola med flera lärare trettio för varje klasslärare med undantag av en.

Av särskild orsak må statsrådet bevilja undantag från de i 1 mom. stadgade antalen elever. Har statsunderstöd redan tidigare beviljats för avlöning av lärare, indrages understödet icke, försävt icke elevantalet under tre på varandra följande år eller annars varaktigt underskridit ovan angivna antal.

180 §.

Privat folkskola bör för att kunna erhålla statsunderstöd vara i besittning av tillfredsställande skollägenhet, undervisningsmateriel och annat oundgängligt lösöre och tillräckligt kompetent och i tillräcklig mån avlönad lärarkår. Privat hjälpskola eller annan specialskola eller även annan i en- eller tvåspråkig kommun på minoritetens språk arbetande privat folkskola må beviljas rätt att erhålla statsunderstöd enligt 84 § 2 mom. folkskollagen, i händelse skolan kan anses nödvändig för befolkningens bildningsbehov.

Vid redovisningen av statsunderstöd för privat skola och utbetalningen av förskott till denna skall i tillämpliga delar iakttagas, vad som stadgats om statsunderstöd av mot-

svarande slag för kommunala folkskolor. Skolstyrelsen är dock berättigad att för särskilda fall utfärda tilläggsföreskrifter och bestämmelser.

Statsrådet må på ansökan bevilja statsunderstöd för annan privat folkskolverksamhet för viss tid eller tillsvidare.

181 §.

Folkskolinspektor samt av skolstyrelsen förordnad inspektor äger rätt att till påseende erhålla mottagares av statsunderstöd bokföringsböcker, kontoverifikat och övriga sådana handlingar, vilka äro av nöden för utredning av huru statsunderstöd använts, ävensom arbets-, konstruktions- och specialritningar, hållfasthetsberäkningar och övriga handlingar rörande byggnadsarbetets utförande beträffande det byggnadsarbete, som skall utföras med statsunderstöd. Av dessa handlingar skola på begäran åt skolstyrelsen utfärdas avgiftsfria kopior.

Av särskild orsak må skolstyrelsen ålägga den, som låter utföra byggnadsarbete, att låta utarbета detaljerad utredning angående det tekniska utförandet av byggnadsarbetet eller dettas ekonomiska räntabilitet.

182 §.

Skolstyrelsen åligger att övervaka, att statsunderstöd icke utbetalas för kostnader, som böra anses onödiga. Skolstyrelsen bör fördenskull meddela kommunerna erforderliga föreskrifter angående:

1) inköp, vård och bruk av inventarier, undervisningsmateriel och skolbibliotek;

2) i vilken ordning i bruk varande lärobok må utbytas mot annan lärobok samt vilka av de böcker, som skola användas vid undervisningen, som icke anses vara läroböcker;

3) vad som bör beaktas, då skjuts, led-sagning och inkvartering för eleverna anordnas eller vid utdelning av beklädnads- eller annat bidrag;

4) för hurudana årliga kostnader för elevhem statsunderstöd erlägges;

5) för vad slag av läkarvård föranledda kostnader skolstyrelsen utbetalar statsunderstöd i stöd av folkskollagen och huru dessa kostnader skola särskiljas från de av folkskolornas läkar- och tandläkarväsen föranledda kostnader, för vilka medicinalstyrelsen utbetalar statsunderstöd; samt

6) vad kommun i övrigt äger beakta för att handhavandet av folkskolväsendet icke måtte giva anledning till sådana kostnader, vilka böra anses onödiga och för vilka statsunderstöd icke utbetalas.

23 kap.

Inspektionen av folkskolorna.

183 §.

Folkskolinspektorernas verksamhetsdistrikt och förlägningsorter bestämmas av statsrådet på framställning av skolstyrelsen. Stad med minst femtontusen invånare utgör ett eget inspektionsdistrikt. Stad med mindre än femtontusen invånare sammanföres med statens folkskolinspektionsdistrikt, försåvitt den icke tillsätter egen folkskolinspektor, vilken innehar sin tjänst såsom huvudsyssla.

Statens folkskolinspektorer med samma förlägningsort må hava gemensam byrå. Denna förestås av en för uppgiften förordnad folkskolinspektor. Såsom biträden åt statens folkskolinspektor anställas extraordinarie befattningshavare samt tillfälliga funktionärer, i den mån medel för ändamålet beviljats i statsförslaget.

184 §.

Folkskolinspektors i stad byrå inrättas och bekostas av staden. Folkskolinspektorer med olika språk må hava gemensam byrå.

185 §.

Statens folkskolinspektor utnämnes av statsrådet, sedan tjänsten under trettio dagar varit lediganslagen och skolstyrelsen uppgjort tjänsteförslag. Föreståndare för byrå, vilken är gemensam för två eller flera inspektorer förordnas av skolstyrelsen.

Tjänstledighet beviljas statens folkskolinspektor av skolstyrelsen. Skolstyrelsen förordnar även vikarie och interimistisk tjänstförrättande.

186 §.

Angående ledigansläende av folkskolinspektorstjänst i stad föreskrives i folkskolreglemente.

187 §.

Såsom kompetensvillkor för folkskolinspektorstjänst fordras:

1) filosofiekandidatexamen och, i händelse kandidatexamen icke innefattat vitsordet

laudatur i pedagogik och didaktik, även detta, samt mellersta vitsordet i examen i folkskolförvaltning;

2) folkskolläraryxamen eller ett års auskultering i normallyceum eller anstalt för utbildning av folkskollärare; samt

3) fyra års verksamhet såsom lärare vid läroinrättning, som är underställd skolstyrelsens kontroll och bestridande av folkskolinpektors tjänst eller praktik hos folkskolinpektor, vardera under sex månader.

Politiceskandidatexamen och pedagogiekandidatexamen motsvara filosofiekandidatexamen.

Beträffande ovan i 1 mom., 3 punkten avsedd praktik utfärdas närmare bestämmelser av skolstyrelsen.

188 §.

Folkskolinpektor åligger att i strävan till ett gott samförstånd med kommuner och lärare övervaka och främja folkskolväsendet inom sitt distrikt och i denna avsikt:

1) följa med folkskolförhållandenas och undervisningsväsendets utveckling såväl i hemlandet som utomlands, förmedla de erfarenheter och iakttagelser han gjort till sina underlydande, vägleda och råda dem i utförandet av åliggandena samt övervaka, att de fullgöra sin tjänsteplikt;

2) i detalj deltaga i utarbetandet av kommunalt folkskolreglemente, inspektera föreslagna platser för skolor, byggnadsarbeten och förhyrda lägenheter samt giva tillstånd att använda förhyrda lägenheter såsom skola eller såsom bostad, som i egenskap av naturaförmån skall tilldelas lärare;

3) inspektera skolorna inom sitt distrikt så ofta detta är nödigt och åtminstone en tredjedel av dem under varje läsår, vid behov kalla direktion eller folkskolenämnd till överläggning, underrätta vederbörande om de iakttagelser han gjort inom skolorna, framlägga förslag till avhjälpande av brister och till effektivisering av skolväsendet samt, innan följande läsår börjar, till skolstyrelsen insända berättelser över de inspektioner han under föregående läsår företagit;

4) pröva och avgöra privata ansökningar om att få utföra på folkskolan ankommande åligganden, vilka inskränka sig till en kommuns område;

5) giva tillstånd till användning av annan än av skolstyrelsen godkänd lärobok, då laglig grund härtill föreligger;

6) granska och stadfästa undervisningsplanerna för skolorna inom sitt distrikt och årsanmälningarna om dem samt för mellanskolans vidkommande insända dem till skolstyrelsen för prövning;

7) pröva och avgöra framställning från folkskoldirektion angående befrielse från läroplikt till följd av själslig särart eller överflyttning till hjälpskola eller annan specialundervisning vid folkskola;

8) övervaka, att eleverna erhålla tillräckligt understöd för sin skolgång samt att då olägenheter yppas rådgöra med de kommunala myndigheterna angående åtgärder för deras avhjälpande eller skrida till andra av saken påkallade åtgärder;

9) taga del i utnämmandet av tjänsteinnehavare, såsom därom är stadgat, enligt av skolstyrelsen utfärdade närmare bestämmelser föra stamkartotek över lärare och elevhemsföreståndare samt giva tillstånd till antagande av auskultanter;

10) handlägga och avgöra ansökningar, som avse tjänstledighet och tillstånd att innehåva bisyssla, försåvitt avgörandet av dem genom förordnande ålagts honom;

11) bevilja tjänsteinnehavarnas ålderstilllägg samt, i händelse han icke anser sig kunna bevilja ålderstilllägg, underställa gjord ansökan skolstyrelsens avgörande;

12) pröva och stadfästa direktions beslut rörande tjänsteinnehavares befrielse från tjänsteutövning till följd av sjukdom, oföredröjligen till skolstyrelsen insända direktionsbeslut angående tjänsteinnehavares avhållande från tjänsteutövning samt vidtaga disciplinära åtgärder såsom därom är stadgat;

13) årligen kalla lärarna inom sitt distrikt eller en del av dem till sammanträde samt vid behov kalla folkskoldirektionernas och folkskolnämndernas ordförande och lärarledamöter till gemensamma eller särskilda överläggningar samt i mån av möjlighet närvara vid av folkskolnämnd anordnade folkskolmöten;

14) granska de kommunala och privata skolornas räkenskapsföring och redovisningar i den mån de ligga till grund för statsunderstöd, leda de kommunala folkskolornas

ekonomi och därutinnan bevaka statens intresse;

15) årligen inom september hos den ortodoxa kyrkostyrelsen anmäla antalet elever med ortodox troslära vid varje skola samt de lärares namn och adresser, som omfatta samma troslära;

16) årligen före utgången av september tillställa skolstyrelsen läsårsanmälan rörande skolorna inom hans distrikt;

17) även i övrigt utföra vad som enligt lag, förordning eller sakens natur på honom ankommer.

Finnas i stad för skolor med samma språk flera än en folkskolinspektor, bestämmes arbetsfördelningen i folkskolreglemente.

189 §.

Folkskolinspektor bör vara bosatt inom sin förläggningssort, såvida icke statsrådet av särskild orsak beviljar undantag härifrån.

190 §.

Observerar folkskolinspektor, att kommun eller dess myndighet eller annan ägare till skola bryter mot vad i lag eller förordning eller i på grund av dem utfärdade bestämmelser eller i folkskolreglemente föreskrivits angående folkskola, skall han beroende på sakens natur vända sig antingen till länsstyrelsen eller till skolstyrelsen.

191 §.

Har statens folkskolinspektor i tjänsteutövningen gjort sig skyldig till fel eller försummelse av sina skyldigheter eller uppfört sig opassande i tjänsten eller utom densamma, må skolstyrelsen tilldela honom varning eller förordna, att han för högst sex månaders tid skall avhållas från tjänsteutövning.

192 §.

Beträffande handhavandet av folkskolinspektors i stad tjänsteåligganden i sådana fall, då inspektor har förfall eller förhinder, föreskrives i folkskolreglemente.

24 kap.

Sökande av ändring.

193 §.

I beslut, som fattats av folkskoldirektion, folkskolnämnd eller folkskolinspektor, sökas ändring medels skriftliga besvär hos skolstyrelsen. Skall beslutet stadfästas av folkskol-

inspektor, begynner besvärstiden från den dag, då beslutet blivit stadfäst, i ärende, som rör vägran av fullmakt dock först från delgivningen av inspektors beslut, varvid med samma besvär ändring må sökas jämväl beträffande folkskolinspektors beslut om stadfästelse.

Besvär må även inlämnas till folkskolinspektor, vilken äger insända det jämte sitt eget utlåtande till skolstyrelsen.

194 §.

Folkskoldirektion har besvärsrätt i fråga om folkskolinspektors beslut i ärende rörande undervisningsplan och även i annat ärende, vilket bör avgöras i samma ordning som undervisningsplanen.

Folkskolinspektor äger besvärsrätt i fråga om beslut, som fattats av folkskoldirektion och folkskolnämnd i disciplinärt ärende rörande tjänsteinnehavare.

195 §.

Folkskoldirektionens eller folkskolnämnds val av folkskollärare, timlärare, elevhemsföreståndare, arbetshandledare eller föreståndare samt i folkskolinspektors beslut angående stadfästelse av valet må ändring sökas endast på den grund, att beslutet tillkommit i ordning som avviker från lag, eller att beslutet i övrigt strider mot lag eller förordning. Över folkskolinspektors beslut, medelst vilket val av lektor vid mellanskola verkställts i och för besättande ordinariter av tjänst, må dock ändring sökas medelst besvär såsom i 193 § stadgas.

196 §.

Besvärsrätt föreligger icke i fråga om beslut, vilket gäller tilldelning av i 157 § avsedd anmärkning, förordnande av vikarie eller interimistisk tjänstförrättande eller överföring av särpräglad barn för erhållande av för detsamma lämpad specialundervisning.

Över folkskolinspektors beslut, medelst vilket elev i mellanskola återsänts till egentlig folkskola eller medborgarskola, må ändring icke sökas medelst besvär.

I avgörande, som gäller bedömning av elev eller disciplinär åtgärd mot elev må ej heller ändring sökas.

197 §.

I beslut av skolstyrelsen rörande utnämning av tjänsteinnehavare vid folkskolväsen-

det eller indragning av tjänst må ändring icke sökas. Besvärshöjden föreligger icke heller i fråga om beslut av skolstyrelsen, medelst vilket avgörande träffats angående besvär, som anförts över av folkskoldirektion eller folkskolnämnd fattat beslut. Över skolstyrelsens beslut rörande disciplinärt ärende, som berör tjänsteinnehavare vid folkskolväsendet, må besvär dock anföras, såvida däri tjänsteinnehavare tilldelats strängare straff än varning.

198 §.

Ändå att besvär anförts, må annat beslut än sådant, som gäller disciplinär bestraffning, gå i verkställighet, såvida icke den myndighet, hos vilken besvär anförts, förbjuder verkställigheten. Skall beslut underställas statlig myndighet för stadfästelse, må det icke verkställas förrän stadfästelse erhållits.

199 §.

Beträffande sökande av ändring i av kommunal myndighet fattade beslut, vilka avse elevs skolgång i skola inom främmande distrikt eller antagande av elev i elevhem eller sommarkoloni samt i beslut, vilka fattats av folkskoldirektion eller folkskolnämnd och vilka enligt vad därom är stadgat kunna underställas kommunstyrelse för prövning, skola stadgandena angående kommunala besvär lända till efterrättelse.

25 kap.

Övergångsstadganden.

200 §.

Bestämmelserna i den indelning i folkskoldistrikt och i folkskolreglemente, vilka stadfästs i stöd av tidigare lagstiftning, skola fortfarande, till de delar de icke stå i strid med stadgandena i folkskollagen eller denna förordning, lända till efterrättelse såsom folkskolreglemente. Kommun är dock pliktig att senast år 1960 för stadfästelse underställa skolstyrelsen ett nytt folkskolreglemente.

201 §.

Lärare, som uttryckligen utnämns till ordinarie innehavare av eller förordnats att under provtid handhava lärartjänst vid fortsättningsskola, hjälpskola, observationsklass eller annan specialklass, överflyttas, då folkskollagen träder i kraft, på motsvarande sätt såsom lärare till medborgarskola, hjälpskola,

observationsklass eller annan motsvarande specialklass. Lärare vid högre folkskola, vilken då folkskollagen träder i kraft, såsom ordinarie eller tjänstgörande på provtid enbart eller huvudsakligen undervisar i fortsättningsskola, hjälpskola, observationsklass eller annan specialklass, ehuru han icke utnämns till innehavare av lärartjänst vid nämnda skola eller klass, överflyttas i den ordning, som i 152 § är stadgad till lärartjänst antingen vid egentlig folkskola eller vid medborgarskola, hjälpskola, observationsklass eller annan specialklass, vilken tjänst motsvarar den tjänst han handhaft.

Lärare, vilken utnämns till ordinarie innehavare av eller förordnats att under provtid handhava lärartjänst i visst ämne vid egentlig folkskola, överflyttas, då folkskollagen träder i kraft, till speciallärartjänst i motsvarande ämne vid egentlig folkskola. Lärare vid egentlig folkskola, vilken då folkskollagen träder i kraft, såsom ordinarie eller såsom tjänstgörande på provtid enbart eller huvudsakligen undervisar i visst ämne, ehuru han icke utnämns till innehavare av lärartjänst i sagda ämne, överflyttas i den ordning, som i 152 § är stadgad, antingen till klasslärartjänst eller till speciallärartjänst i det ämne, i vilket han undervisat, inom egentlig folkskola. Lärare, vilken i stöd av 1 eller 2 mom. har övergått eller överflyttats till speciallärartjänst vid medborgarskola, hjälpskola, observationsklass, annan specialklass eller egentlig folkskola, är kompetent för sin nya tjänst och andra tjänster, vilka motsvara denna.

202 §.

Intill dess avläggandet av examen för lärare vid medborgarskola, som avses i 127 § ordnats, är filosofiekandidat, politices kandidat, pedagogiekandidat, kandidat i de humanistiska vetenskaperna eller kandidat i naturvetenskaperna, vilken ytterligare avlagt folkskolläraryxamen, kompetent för lärartjänst i allmänna ämnen vid medborgarskola.

203 §.

Person, vilken före den 1 augusti 1958 förvärvat i 34 § förordningen den 4 juni 1931 angående folkskolans organisation (190/31) stadgad kompetens för folkskolinspektors-tjänst, är fortfarande kompetent för sådan tjänst.

204 §.

De mellanskolor, för vilka tillstånd beviljats i stöd av lagen den 10 januari 1946 om inrättande i experimentsyfte av en till folkskolan hörande mellanskola och en facklig fortsättningsskola (28/46), ombildas, då folkskollagen träder i kraft, till i enlighet med denna arbetande mellanskolor och deras ordinarie och för provtid förordnade lärare överflyttas till motsvarande lektorstjänster.

205 §.

Tjänsteinnehavare, vilken fyller 67 år under tiden mellan den 1 augusti och den 31 december 1958, är pliktig att avgå från sin tjänst sistnämnda dag. Skolstyrelsen må dock på framställning av folkskoldirektion tillåta honom att kvarstå i sin tjänst intill den 31 juli 1959, försåvitt tjänsteinnehavare ännu bör anses förmå bestrida sin tjänst. Framställning härom bör tillställas skolstyrelsen före den 1 november 1958.

Vad ovan stadgats, gäller på motsvarande sätt även lärare, vilken är pliktig att avgå från tjänsten, förrän han fyllt 67 år.

206 §.

Folkskoldirektion och folkskolnämnd, som valts förrän folkskollagen trätt i kraft, verka såsom i folkskollagen och i denna förordning föreskriven folkskoldirektion och folkskolnämnd intill den 31 december 1960.

207 §.

Intill dess landskommun inrättar en såsom dagskola arbetande medborgarskola, bör den utöver den sjuåriga egentliga folkskolan anordna en ettårig kurs om minst tvåhundra timmar, vilken ersätter medborgarskolan.

Utan hinder av vad i 54 § stadgats, må distriktet för medborgarskola högst intill dess, att kommunen inrättar en såsom dagskola arbetande medborgarskola, göras så litet, att där finnes endast trettio elever i åttonde klassen, försåvitt distriktet tidigare förfogar över åtminstone nöjaktiga lokalteter för en kurs, som ersätter medborgarskola, eller denna kan förläggas i förhyrd lägenhet. Av särskild orsak må dylikt medborgarskoldistrikt inrättas även för ett mindre elevantal.

Vid fullgörande av läroplikt motsvaras intill den 31 juli 1970 folkskolans sjunde och

åttonde klass av yrkesskola, där undervisning meddelas under minst lika många timmar, såvida eleven erhåller godkänt betyg över inhämtandet av dess lärokurs.

208 §.

Stad äger inom två år efter det folkskollagen trätt i kraft, beträffande samtliga de folkskolbyggnader, i fråga om vilka ritningarna icke i stöd av 49 § i denna förordning underställts skolstyrelsen för fastställelse, till skolstyrelsen insända sådana huvudritningar, ur vilka de uppgifter, som i 49 § 1 mom. krävas, framgå, samt förteckning över elevantalet i varje skola och en uppskattning av förändringarna i detta under de närmaste fem åren.

209 §.

För de årliga underhållskostnader för folkskolväsendet, vilka uppkommit, förrän folkskollagen trätt i kraft, erlägges statsunderstöd enligt tidigare gällande stadganden.

Har det understöd, som skall beviljas för folkskolväsendets årliga underhållskostnader, bestämts eller bestämmas det i form av ett årligt penningbelopp för viss enhet, erlägges dylikt understöd för år 1958 enligt de stadganden, som gälla förrän folkskollagen trädde i kraft, till sju tolfte delar och enligt stadgandena i folkskollagen till fem tolfte delar.

Har för grundförbättringsarbete i folkskolbyggnad, förrän folkskollagen trädde i kraft, beviljats egentligt byggnadsbidrag, men ansökan om amorteringslån avslagits, beviljas icke amorteringslån, försåvitt grundförbättringsarbetet slutförts, förrän folkskollagen trädde i kraft. I annat fall beviljas amorteringslån för de byggnadskostnaders vidkommande, vilka betalats efter den 31 juli 1958.

210 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 1958.

Samtidigt upphävas:

förordningen den 4 juni 1931 angående folkskolans organisation (190/31);

förordningen den 1 juni 1921 angående läropliktslagens av den 15 april 1921 bringande i verkställighet (183/21);

förordningen den 6 februari 1932 om verkställighet av lagen den 8 juni 1926 angående

kostnaderna för folkskoleväsendet (43/32), dock icke till den del den berör folkskol-lärares och elevhemsföreständares avlöning och pensioner;

förordningen den 21 februari 1925 om bringande i verkställighet av lagen angående statsunderstöd åt privata folkskolor (70/25);

förordningen den 16 juli 1921 angående kompetens till lärartjänst vid kommunal lägre folkskola (189/21);

förordningen den 18 oktober 1945 om folkskolenämnder (1023/45);

förordningen den 28 februari 1947 om folkskolans sommarkolonier (158/47);

förordningen den 15 augusti 1947 angående folkskolornas elevinternat (635/47);

Nådendal den 23 juli 1958.

Republikens President

URHO KEKKONEN.

förordningen den 18 januari 1952 om hjälpskolor (32/52);

förordningen den 14 maj 1954 om vissa lärares i huslig ekonomi vid folkskolorna kompetens (221/54);

förordningen den 1 november 1945 om vissa folkskollärares kompetens (1069/45); samt

samtliga folkskolan berörande ännu gällande nådiga kungörelser och förordningar ävensom senatens och dess ecklesiastikexpeditions beslut av förordningsnatur, så ock till de delar de beröra folkskolan alla andra förordningar och stadganden av förordningskaraktär, vilka stå i strid med denna förordning.

Undervisningsminister *Kustaa Vilkuna.*

N:o 322.

Förordning

om tjänsteinnehavarnas inom folkskoleväsendet avlöning och pensioner.

Given i Nådendal den 23 juli 1958.

På föredragning av undervisningsministern stadgas i stöd av 47 § lagen den 1 juli 1957 om tjänsteinnehavarnas inom folkskoleväsendet avlöning och pensioner (248/57):

Allmänna stadganden.

1 §.

Lagen den 1 juli 1957 om tjänsteinnehavarnas inom folkskoleväsendet avlöning och pensioner benämnes i denna förordning avlöningsslagen.

2 §.

Åt tjänsteinnehavare inom kommuns folkskoleväsende jämlikt avlöningsslagen utgående avlöning erlägges av kommunen, som därvid erhåller statsbidrag så som i folkskollagen den 1 juli 1957 (247/57) är stadgat. Av statsmedel utgående pension utbetalas av statskontoret i enlighet med vad därom är särskilt stadgat.

Angående utbetalning av tjänsteinnehavare jämlikt avlöningsslagen tillkommande avlöning besluter kommunens styrelse, såframt icke kommunens fullmäktige annorlunda förordnat.

Egentlig avlöning.

3 §.

Tjänsteinnehavare inom folkskoleväsendet skall ansöka ålderstillägg hos folkskolinspektören genom skriftlig ansökan, som tillställs folkskoledirektionen. I ansökan bör nämnas, från vilken tidpunkt ålderstillägg sökes, och till densamma bör fogas enligt av skolsty-

relsen fastställt formulär uppgjord meritförteckning och av folkskoledirektionerna utfärdade intyg eller, såframt sådana icke kunna erhållas, annan tillförlitlig utredning över tjänstetiden. Har åt tjänsteinnehavare tidigare beviljats ålderstillägg i enahanda tjänst, skall till ansökningen jämte meritförteckningen fogas det tidigare beslutet angående ålderstillägg eller bevitnad avskrift därav samt ovannämnda intyg eller utredningar angående tjänstetiden efter den dag, då det senast beviljade ålderstillägget begynte utgå. Vid anfordran av den som beviljar ålderstillägg bör sökanden förete även annan utredning över sin tjänstetid.

Folkskoledirektionen bör, sedan nödiga tilläggsutredningar införskaffats, ofördröjligen insända ansökningen jämte utlåtande till folkskolinspektören för avgörande.

4 §.

Tjänsteinnehavare äger rätt att för ålderstillägg räkna sig till godo även hela den tid, som han, sedan han fyllt tjuogoett år, bestridit statens tjänst eller befattning med grundlön eller temporärt eller såsom vikarie handhaft statstjänst eller befattning med grundlön eller innehaft sådan statens extraordinarie tjänst eller befattning med avtalslön, sådant tillfälligt uppdrag eller sådan timlärar-

befattning, som bör anses såsom huvudsyssla. Såsom statstjänst anses även tjänstgöring såsom innehavare av tjänst eller befattning vid riksdagen, samt befattningshavare vid Finlands Bank, inom landskapet Åland, folkpensionsanstalten och postsparbanken. Under samma förutsättningar, som i fråga om statstjänst må tjänsteinnehavare för ålderstillägg räkna sig till godo även tjänstgöring inom sådan organisation, som i stöd av lagen den 22 januari 1943 om förhandlingsrätt för innehavare av statens tjänst och befattning (82/43) eller lagen den 26 maj 1944 om förhandlingsrätt för innehavare av kommunala tjänster (389/44) godkänts såsom berättigad till förhandlingar med skolstyrelsen.

Av den tid, som tjänsteinnehavare sedan han fyllt tjuogoett år innehaft annan tjänst inom kommun, centralorganisation för kommuner eller kommunsammanslutning än vid folkskoleväsendet, eller befattning inom religiöst samfund, såsom lärare vid privat högskola, privat folkskola eller annan privat läro- eller uppfostringsanstalt, som åtnjuter statsbidrag, får han för ålderstillägg räkna sig till godo den tid, som överskjuter fyra år, om denna tjänst eller befattning varit huvudsyssla samt med avseende å kompetensvillkor och beskaffenhet kunnat jämföras med den i avlöningenslagen 1 § 2 mom. nämnda tjänst inom folkskoleväsendet, som han först innehaft, sedan han lämnade denna tjänst eller befattning.

Lärares, timlärares eller arbetshandledares uppgift anses såsom huvudsyssla, om han handhar minst tjuo klasstimmar i veckan antingen i en eller samtidigt i flera kommunala folkskolor, statsskolor eller läroanstalter sammanlagt.

Undervisningsministeriet må på synnerliga skäl berättiga tjänsteinnehavare att för ålderstillägg räkna sig till godo även annan tjänstetid, dock högst åtta år.

Vid sammanslagning av olika tjänstgöringsperioder för ålderstillägg beaktas endast fulla månader. Tjänstgöring i en fortsättning i olika tjänster eller befattningar beaktas vid beräkning av ålderstillägg såsom en enhetlig period, men om tjänstgöringen icke fortgått oavbrutet, beaktas av varje period endast fulla månader.

Då tjänsteår indelas i terminer räknas tjänstgöring under en termin såsom sex må-

nader. Tjänstgöring vid seminarium för huslig ekonomi under fem månaders sommar kurs eller ett läsår såsom lärare vid folkhögskola eller arbetarinstitut räknas såsom ett halvt år. Som tjänstgöring under samma kalenderår må dock icke för ålderstillägg räknas till godo mera än tolv månader.

5 §.

Vid beräkning av ålderstillägg och pension avdrages den tid, under vilken tjänsteinnehavare till följd av avbrott i tjänstgöringen icke handhaft sin tjänst.

Såsom avdrag räknas likväl icke den tid, som tjänsteinnehavare:

- 1) åtnjuter semester;
 - 2) till följd av sjukdom varit tjänstledig, om detta icke medfört i 10 § avlöningenslagen stadgat innehållande av halva lönen;
 - 3) varit tjänstledig i stöd av 11 § avlöningenslagen på grund av havandeskap och barnsbörd;
 - 4) i fall, som nämnas i 12 § avlöningenslagen, på grund av offentligt uppdrag varit förhindrad att sköta sin tjänst;
 - 5) varit tjänstledig i stöd av 13 § 2 mom. avlöningenslagen för deltagande i lärokurser, som anordnats av skolstyrelsen, eller för andra studier, ägnade att främja fullgörandet av tjänsteåliggandena;
 - 6) av annan orsak varit tjänstledig högst en månad under samma kalenderår; eller
 - 7) utan skäl varit avhållen från tjänstutövning eller hindrad att sköta sin tjänst.
- Vid beräkning av till ålderstillägg berättigande tid på grundvalen av annan tjänstgöring än inom folkskoleväsendet, skola även från denna tjänstgöringstid göras i 1 och 2 mom. nämnda avdrag.

6 §.

Av beslut om beviljande av ålderstillägg skall folkskolinspektör sända avskrift till vederbörande kommuns styrelse.

Folkskolinspektör skall inom januari månad till skolstyrelsen insända förteckning över ålderstillägg, som av honom beviljats under det föregående kalenderåret.

Särskilda lönetillägg och arvoden.

7 §.

Statsrådet skall på framställning av skolstyrelsen minst vart femte år granska för-

teckningen över de kommuner eller delar av kommuner, i vilka tjänsteinnehavarna erhålla tillägg för avsides belägen trakt, och tillika bestämma storleken av det tillägg, som i varje enskilt fall utbetalas.

8 §.

Angående övertimsarvode för lärare på observationsklass, föreståndararvode i annan specialskola och övertimsarvode för lärare gäller, vad om dem är stadgat i fråga om hjälpskola.

9 §.

Överstiger arbetstiden för innehavare av lärartjänst tvåhundra arbetsdagar under läsåret, räknas vid erläggande av tilläggsarvode sex hela arbetsdagar såsom full arbetsvecka.

10 §.

Förordnas lärare att jämte egen tjänst tillfälligt handhava annan lärares uppgifter, erlägges åt honom stadgat övertimsarvode för denna undervisning.

11 §.

Varar undervisning, som handhaves i form av övertimmar, icke hela arbetstiden under läsåret, erlägges arvode enligt antalet timmar som hållits, varvid trettio tre timmar berättiga till ett årsveckotimarvode och ett mindre antal timmar till motsvarande trettio tredjedel därav.

12 §.

Tjänsteinnehavare, åt vilken den egentliga avlöningen utbetalas i förskott, erhåller även dyrortstillägg och tillägg för avsides belägen trakt i förskott.

Övertimsarvode och föreståndararvode erlägges månatligen i efterskott.

Tilläggsarvode för längre arbetstid erlägges i september för varje full arbetsvecka under augusti och i övrigt senast i juli.

Avlöning vid avbrott i tjänsteutövning.

13 §.

Kvinnlig tjänsteinnehavares rätt till tjänstledighet med fulla löneförmåner vid havandeskap och barnsbörd inträder en månad före den dag, då läkare eller kommunens barnmorska beräknar, att barnsörden skall äga rum, såframt icke tjänsteinnehavaren medelst läkarintyg visar, att tjänstledighet för hennes eller barnets hälsa är nödvändig tidigare eller senare.

Är tjänsteinnehavare efter tjänstledighet, som beviljats för havandeskap och förlossning, till följd av styrkt sjukdom förhindrad att sköta sin tjänst eller befattning, beaktas icke den för havandeskap och barnsbörd beviljade tjänstledigheten vid innehållning av lön för sjukdomstid.

14 §.

Tjänsteinnehavare, som beviljas tjänstledighet för handhavande av annan tjänst eller för privat förvärvsarbete, må icke jämlikt 13 § avlöningsslagen utan särskilt skäl beviljas rätt att lyfta lön och avlöna vikarie.

15 §.

För bestämmande av avlöning vid avbrott i tjänsteutövning bör i förteckning, som föres på åtgärd av kommunens styrelse, antecknas de dagar, då tjänsteinnehavaren icke varit i tjänsteutövning ävensom orsaken till frånvaron.

Den som beviljar tjänstledighet skall till kommunens styrelse meddela om tjänstledighet, som beviljats tjänsteinnehavare, ävensom orsaken därtill.

Pension.

16 §.

Tjänsteinnehavare inom kommuns folkskoleväsende skall hos skolstyrelsen ansöka pension ur statsmedel. Till skolstyrelsen ställd ansökan må dock lämnas till folkskoleinspektör för vidarebefordran till skolstyrelsen.

Till ansökningen bör fogas enligt av skolstyrelsen fastställt formulär uppgjord meritförteckning och ämbetsbetyg samt av direktionerna utfärdade intyg, eller, om sådana icke kunna erhållas, annan tillförlitlig utredning om den tjänstgöring, på grund varav pension ansökes. I ansökningen bör nämnas sökandens adress för utbetalning av pensionen.

17 §.

Tjänsteinnehavare, som innehar sammanlagt minst tio pensionsår på grund av tjänst eller befattning såsom huvudsyssla vid kommuns folkskoleväsende eller i statstjänst eller -befattning, får för pension tillgodoräkna sig även den tid, under vilken han, sedan han fyllt tjuugoett år, varit i annan sådan tjänst, som jämlikt 4 § och med beaktande av stadgandena i 5 § räknas såsom ålderstilläggsår.

Undervisningsministeriet må på synnerliga skäl berättiga tjänsteinnehavare att för pension räkna sig till godo även annan tjänstgöring, dock högst åtta år.

18 §.

Innehavare av lärartjänst, som har trettio pensionsår och som varit verksam såsom lärare i hjälpskola eller på observationsklass minst femton år, är berättigad att erhålla pension, när han uppnått en ålder av femtio-fem år.

19 §.

Tjänsteinnehavare, vars avlöning utgår enligt högre avlöningsklass, än den till vilken hans tjänst hör, åtnjuter pension enligt den grundlön han senast erhållit.

20 §.

Har tjänsteinnehavare sökt pension på den grund, att han, innan han fyllt sextio år eller uppnådd lägre avgångsålder, till följd av kroppsskada eller nedsatta kroppskrafter eller själsförmögenheter varaktigt förlorat sin arbetsförmåga eller att han på grund av kroppsskada, ådragen i tjänsteutövningen eller av tjänstgöringen förorsakad sjukdom blivit oförmögen till tjänst inom folkskoleväsendet, skall skolstyrelsen, innan pensionsbeslut utfärdas, införskaffa medicinalstyrelsens utlåtande i ärendet.

21 §.

Lärare som tjänstgör på provtid och vars förordnande återtagits eller som förvägrats fullmakt av orsak, som jämlikt 68 § 1 mom. folkskollagen skulle medföra avsättning av ordinarie lärare, och elevhemsföreståndare, som entledigats från sin tjänst av enahanda skäl, går förlustig sin rätt till pension.

Ärende, som berör förlust av rätt till pension av i 1 mom. nämnd orsak, behandlas och avgöres i samma ordning som avsättning av ordinarie lärare i disciplinär väg. Har i fall som nämnes i 1 mom. förordnande återkallats, fullmakt förvägrats eller entledigande verkställt av annan myndighet än den, som är behörig att avsätta vederbörande, må förnämnda myndighet tillställa den sistnämnda myndigheten avskrift av beslutet i ärendet ävensom handlingarna.

22 §.

Rätt till pension upphör, om pensionstagare, innan hans förordnande till tjänst-

göring under provtid återkallats, fullmakt förvägrats eller han i egenskap av elevhemsföreståndare entledigats, gjort sig skyldig till handling, som jämlikt 68 § 1 mom. folkskollagen skulle medföra avsättning av ordinarie lärare.

Inträffar i 1 mom. nämnd händelse efter det pensionssökandes tjänsteförhållande upphört, men innan honom beviljats pension, skall rätten till pension anses förverkad.

I ovan i 1 och 2 mom. avsedda fall bör frågan om rätten att erhålla pension bringas till prövning och avgörande i den ordning, som om avsättning av tjänsteinnehavare vid folkskoleväsendet i disciplinär väg är stadgad.

23 §.

Utnämnes pensionstagare till tjänst, som innebär huvudsyssla, vid kommuns folkskoleväsende eller förordnas han för provår till sådan tjänst, må han icke i denna tjänst lyfta pension, som han åtnjutit dessförinnan. Sedan tjänsteförhållandet upphört får han åter lyfta sin pension, för såvitt icke ny, större pension beviljats honom på grund av detta tjänsteförhållande.

Under den tid pensionstagare såsom av kommun avlönad vikarie, temporär tjänsteinnehavare eller förordnad på provår, såsom huvudsyssla handhar tjänst vid folkskoleväsendet eller fullgör timlärares uppgifter, vilka innebär huvudsyssla, erhåller han full avlöning, men pensionen innehålles. Pension innehålles likväl icke, om nämnda vikariat eller uppdrag utan avbrott varar högst en månad.

Vederbörande folkskolinspektör skall till statskontoret meddela om pensionstagares utnämning till tjänst eller förordnande till tjänstförrättande eller till timlärares med befattningen såsom huvudsyssla uppgifter under tid, för vilken pension bör innehållas.

Vad i denna paragraf säges om pension, gäller även i 28 § 2 mom. lagen den 8 juni 1926 angående kostnaderna för folkskoleväsendet (180/26) nämnda understöd.

24 §.

Utnämnes pensionstagare till statens tjänst eller befattning eller antages han till statens extraordinarie befattningshavare, må han icke i denna tjänst eller befattning lyfta pension. Sedan tjänsteförhållandet upphört, får han åter lyfta sin pension, såframt ho-

nom icke på grund av detta tjänsteförhållande beviljats ny, större pension.

Förordnas pensionstagare att såsom vikarie eller tillsvidare handhava statens tjänst eller befattning eller extraordinarie befattning och erhåller han härvid en lön, som motsvarar full grundlön eller årsarvode eller förordnas han till timlärare med befattningen som huvudsyssla, innehålles honom tillkommande pension. Erhåller pensionstagare icke ovan i detta moment nämnd lön för handhavande av tjänst eller befattning eller antages pensionstagare såsom tillfällig statsfunktionär, förordnar undervisningsministeriet, huru stor del av hans pension som bör innehållas. Angående innehållande av pension bör meddelas till statskontoret.

25 §.

Skolstyrelsen skall halvårsvis till statens revisionsverk för granskning insända avskrift av alla i stöd av avlöningslagen utfärdade pensionsbeslut samt handlingarna rörande dem.

26 §.

Pension erlägges för hela den månad, under vilken pensionstagare avlidit.

Lön på indragningsstat.

27 §.

Sedan kommuns fullmäktige jämlikt 28 § avlöningslagen uppfört tjänsteinnehavare inom folkskoleväsendet på indragningsstat, skall kommunens styrelse fastställa lörens storlek under första året efter tjänstens indragning och därefter.

Lön på indragningsstat erlägges månatligen i förskott.

28 §.

Har tjänsteinnehavare, som uppförts på indragningsstat, åtnjutit naturaförmåner, får han behålla dessa under tre månaders tid, efter det tjänsten indragits.

29 §.

Förflyttas tjänsteinnehavare, som varit uppförd på indragningsstat, till tjänst eller befattning på annan ort, ersättas resekostnaderna för tjänsteinnehavare och hans hemma-boende familjemedlemmar samt ett hembiträde ävensom de nödiga kostnader, som

föranletts av transporten av hemlösöre och nämnda personers personliga tillhörigheter. Resekostnaderna ersättas enligt de grunder, enligt vilka tjänsteinnehavaren är berättigad att erhålla resekostnadsersättning för tjänsteresa.

För erhållande av ersättning för flyttningskostnader bör tjänsteinnehavare uppgöra räkning över dessa kostnader och insända den jämte verifikat till kommunens styrelse, om tjänsteinnehavaren förflyttats till tjänst vid annan skola i samma kommun, i annat fall till folkskoleinspektören, som för utbetalning översänder räkningen jämte eget utlåtande till skolstyrelsen.

30 §.

Emottager person, som är uppförd på indragningsstat, kommunal tjänst eller förordnas han att temporärt eller såsom vikarie bestrida statstjänst eller befattning eller kommunal tjänst eller antages han på provår till sådan tjänst eller befattning, innehålles ett belopp av lönen på indragningsstat eller av avlöningen i sagda tjänst eller befattning, som motsvarar den tid han bestrider tjänsten eller befattningen.

31 §.

På indragningsstat uppförd, som emottagit statstjänst eller -befattning eller kommunal tjänst eller förordnats att bestrida i 30 § avsedd tjänst eller befattning eller antagits på provår till sådan tjänst eller befattning, är skyldig att ofördröjligen skriftligt därom underrätta skolstyrelsen, som skall översända meddelande till den kommuns styrelse, som utbetalar lönen på indragningsstat. Myndighet, som i tjänst eller befattning antagit person på indragningsstat, skall likaså därom underrätta skolstyrelsen.

32 §.

Skolstyrelsen skall föra förteckning över personer, uppförda på indragningsstat, av vilken deras ålder, examina och tidigare tjänsteverksamhet framgår.

Naturaförmåner.

33 §.

Bostad som utgör naturaförmån bör uppfylla skäligen fordringar på en bostadslägenhet.

Tillhandahålles bostad i annan lägenhet än sådan, som uppförts enligt av skolstyrelsen fastställda ritningar, skall golvytan i bostad om tre rum och kök vara minst 70 m², två rum och kök 50 m² samt rum och kök 35 m², såframt icke skolstyrelsen medger undantag i enskilda fall.

Domestikrum vars golvyta icke överstiger 10 m² och som byggts i bostadslägenhet enligt av skolstyrelsen fastställda ritningar, utan att lägenhetens stadgade maximgolvyta överskridits, räknas icke såsom skilt rum vid bestämmande av det antal rum, som tillhandahålles såsom naturaförmåner.

Elevhemsföreståndare skall erhålla bostad samband med elevhemmet.

Trädgårdsland bör såvitt möjligt tilldelas lärare i omedelbar närhet av bostaden.

34 §.

Såsom lärare med familj bör anses lärare, till vars familj hör make eller hemmaboende barn, som icke har egen familj.

35 §.

Till bostad, som utgör naturaförmån, hör även i hushållet nödigt förvaringsutrymme eller uthus.

Är lägenheten försedd med ugnsvärme, skall tjänsteinnehavaren, om han så önskar, erhålla samma mängd klabbad ved för eldningsperioden som tilldelas statens tjänstebostad av motsvarande storlek.

36 §.

Ledig bostad, som hör till tjänsteinnehavarens naturaförmåner, bör i främsta rummet tilldelas skolans föreståndare, i andra rummet lärare med familj och i tredje rummet den som är äldst i tjänsten.

37 §.

Tjänsteinnehavare är berättigad att avstå från naturaförmåner antingen helt eller delvis, om annan tjänsteinnehavare, som sådana naturaförmåner enligt lag tillkommer, men icke åtnjuter dem, önskar förfoga över dessa. Tjänsteledig eller från tjänsteutövning avhållen tjänsteinnehavare må med kommunens styrelses medgivande avstå från sina naturaförmåner för den tid han icke bestrider tjänsten.

Tjänsteinnehavare, som i naturaförmån åtnjuter bostad, är skyldig att tid för av-

brott i tjänsteutövning, till vikariens förfogande ställa för denne oundgängligen erforderlig del av bostaden, om sådan bostad som i avseende å tjänsteutövningen kan anses ändamålsenlig för vikarien icke kan erhållas på annat håll.

38 §.

Tjänsteinnehavare, som tillkommer naturaförmåner, bör överlåta dem samtidigt som han avgår från tjänsten. Avlider en dylik tjänsteinnehavare, skola naturaförmånerna överlåtas före den första dagen i den kalendermånad, som följer närmast två månader efter dödsdagen. Den avlidne tjänsteinnehavarens rättsinnehavare äro likväl skyldiga att till tjänsteförrättandes förfogande ställa för denne oundgängligen erforderlig del av bostaden.

Tjänsteinnehavare må åläggas att avstå från bostad, om denna måste tilldelas skolans föreståndare och om annan tillfredsställande bostad kan tillhandahållas honom. Kommunens styrelse besluter om överlåtande av bostad.

39 §.

Tjänsteinnehavare har icke rätt att utan kommunens styrelses tillstånd uthyra naturaförmåner eller använda dem för annat ändamål än de äro avsedda. Han är även pliktig att förvalta dem omsorgsfullt. Har tjänsteinnehavare förbättrat trädgårds skick, skall han, när han avgår från tjänsten, eller rättsinnehavaren efter hans död, av kommunen erhålla skälig ersättning. Hava naturaförmåner genom tjänsteinnehavarens eller hans familjs förvållande tillskyndats större skada än förslitning vid omsorgsfull användning medför, eller har lärare försummat att hålla trädgård i stånd, är han skyldig att ersätta skadan. Om sådan ersättning besluter kommunens styrelse.

40 §.

Storleken av ersättning för naturaförmåner bestämmes i varje enskilt fall enligt stadgade grunder av kommunens styrelse, såvida icke kommunens fullmäktige annorlunda förordnat.

Ersättning bör innehållas av den lön, som månatligen erlägges åt tjänsteinnehavaren.

Ersättning för naturaförmåner bör erläggas ända till utgången av den kalendermånad, under vilken tjänsteinnehavaren avstår från dem.

Temporära tjänsteförrättande, vikarier, timlärare och arbetshandledare.

41 §.

Den, som interimistiskt förordnats att bestrida tjänst, erhåller avlöning månatligen i efterskott.

42 §.

Skall avlöningen för temporär tjänstförrättande eller vikarie beräknas för del av månad, beräknas oberoende av kalendermånaden 1/365 för varje dag av den för tjänsten utgående årsavlöningen.

43 §.

Vikarie är skyldig att emottaga den bostad, som skulle tillkomma honom såsom ordinarie innehavare av ifrågavarande tjänst, samt att därför erlægga stadgad ersättning. Kan sådan bostad icke tillhandahållas, är vikarie skyldig att åtnöjas med bostad eller del av bostad, som fyller hans oundgängliga behov av bostad. Erhåller vikarie endast del i bostad, skall såsom ersättning erläggas motsvarande del av den ersättning, som innehålls för hela bostaden.

44 §.

Timlärare och arbetshandledare erhåller veckotimarvode månatligen i efterskott.

Årsveckotimarvode divideras för utanordnande antingen med tolv eller med antalet kalendermånader, under vilka timlärare meddelar undervisning. Huru härvid förfares bestämmes av skolstyrelsen.

Särskilda stadganden.

45 §.

Lärare är skyldig att utöver sin stadgade undervisningsskyldighet vid behov undervisa högst tre övertimmar i veckan.

46 §.

Angående lärares på observationsklass och vid annan specialskola undervisningsskyldighet är gällande, vad därom i fråga om hjälpskola är stadgat.

47 §.

Tjänsteinnehavare erhåller ersättning för resekostnader och dagtraktamente enligt

samma grunder som innehavare av statens tjänst eller befattning i motsvarande avlöningsklass.

Vid godkännande och utanordnande av reseräkningar iakttages, vad i ifrågavarande kommun därom är bestämt eller bestämmes.

48 §.

Önskar kommun i stöd av 43 § avlöningsslagen erlægga högre lön eller pension åt tjänsteinnehavare än i sagda lag är stadgat, skall kommunen intaga bestämmelse därom i sin folkskolstadga.

49 §.

Folkskollärare eller elevhemsföreståndare, som utnämns innan avlöningsslagen trätt i kraft och som önskar bibehålla i dittills gällande stadganden förutsatta avlönings- och pensionsrättigheter, må därom inom föreskriven fataljetid skriftligen meddela till vederbörande kommuns styrelse, som ofördröjligen bör anmäla därom till skolstyrelsen.

50 §.

Undervisningsministeriet utfärdar vid behov närmare föreskrifter om tillämpningen av denna förordning.

51 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 1958. Samtidigt upphävas förordningen den 6 februari 1932 om verkställighet av lagen den 8 juni 1926 angående kostnaderna för folkskoleväsendet (43/32) jämte däri senare företagna ändringar rörande folkskollärares och elevhemsföreståndares avlöning och pensioner;

förordningen den 23 december 1921 angående lärarnas vid lägre folkskolor i landskommunerna rätt att såsom tjänsteår för erhållande av tilläggsarvode och pension räkna den tid de tjänstgjort, innan lagen om läroplikt och lagen angående kostnaderna för folkskoleväsendet trätt i kraft, ävensom den tid de utan att innehava föreskriven kompetens tjänstgjort även under de närmaste åren därefter (281/21); samt

alla andra förordningar och stadganden av förordningsnatur, som stå i strid med denna förordning.

Har åt tjänsteinnehavare enligt tidigare stadganden beviljats ålderstillägg, iakttages beträffande antalet ålderstillägg det tidigare beslutet även efter denna förordnings

ikraftträdande, ända tills tjänsteinnehavaren beviljas nytt ålderstillägg enligt avlöningslagen och denna förordning.

Nådendal den 23 juli 1958.

Republikens President

URHO KEKKONEN.

Undervisningsminister *Kustaa Vilkuna.*

N:o 323.

Förordning

angående ändring av förordningen om lärdomsskolornas läroplaner.

Given i Nådendal den 23 juli 1958.

På föredragning av undervisningsministern ändras 1 § förordningen den 12 mars 1948 om lärdomsskolornas läroplaner (196/48) som följer:

1 §.

Läroämnena och det antal timmar i veckan de undervisas äro i lärdomsskolorna av de olika typerna följande:

Finskspråkiga skolor.

8-klassigt gosslyceum och de manliga eleverna i 8-klassigt samlyceum.

	M ellanskolan						Gymnasiet				Samm.lagt					
	I	II	III	IV	V	Sammanlaggt	VI		VII		VIII		Samm.lagt	Språk-linjen	Matem. linjen	
							Språk-linjen	Matem. linjen	Språk-linjen	Matem. linjen	Språk-linjen	Matem. linjen				
Matematik	5	4	4	4	4	21	3	5	3	5	3	5	9	15	30	36
Gymnastik, idrott och hälsolära	4	3	4	4	4	19	3		3		3		9	9	28	28

De kvinnliga eleverna i 8-klassigt samlyceum.

	Mellanskolan						Gymnasiet				Samm.lagt					
	I	II	III	IV	V	Sammanlaggt	VI		VII		VIII		Samm.lagt	Språk-linjen	Matem. linjen	
							Språk-linjen	Matem. linjen	Språk-linjen	Matem. linjen	Språk-linjen	Matem. linjen				
Matematik	5	4	4	4	4	21	3	5	3	5	3	5	9	15	30	36
Gymnastik, idrott och hälsolära	4	3	4	3	3	17	3		3		3		9	9	26	26

8-klassigt klassiskt lyceum.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Samm.lagt
Matematik	5	4	4	4	4	3	3	3	30
Gymnastik, idrott och hälsolära	4	3	4	4	4	3	3	3	28

9-klassigt flicklyceum.

	Mellanskolan							Gymnasiet				Samm.lagt					
	I	II	III	IV	V	VI	Sammanlagd	VII		VIII		IX		Samm.lagt			
								Språk-linjen	Matem. linjen	Språk-linjen	Matem. linjen	Språk-linjen	Matem. linjen	Språk-linjen	Matem. linjen	Språk-linjen	Matem. linjen
Matematik	5	4	4	3	3	3	22	2	4	2	4	2	4	6	12	28	34
Gymnastik, idrott och hälsolära	4	3	4	4	3	3	21	3	3	3	3	9	9	30	30	30	30

Nådendal den 23 juli 1958.

Republikens President
URHO KEKKONEN.

Undervisningsminister *Kustaa Vilkuna.*

Table with multiple columns and rows, containing faint text and numbers.

Table with multiple columns and rows, containing faint text and numbers.

N:o 321—323, 6 ark, utgiven i Helsingfors, den 25 juli 1958.

Helsingfors 1959. Statsrådets tryckeri. — I distribution: Statens publikationsbyrå.

